

ERFGOEDCEL MIJN-ERFGOED

BELEIDSPLAN 2021-2026

PROJECTVERENIGING MIDDEN-LIMBURG

Projectvereniging Midden-Limburg diende op 1 april 2020 dit beleidsplan in bij de Vlaamse Gemeenschap om binnen het cultureel-erfgoeddecreet een nieuw convenant voor de periode 2021-2026 aan te vragen. Deelnemende gemeenten binnen de cultureel-erfgoedwerking van de projectvereniging, Erfgoedcel Mijn-Erfgoed, zijn: As, Beringen, Genk, Heusden-Zolder, Houthalen-Helchteren en Maasmechelen.

Het plan kwam tot stand na een participatief proces met beleidsmakers en actoren uit het veld in de periode 2018-2019. Er werd rekening gehouden met de heersende noden en vragen binnen het cultureel-erfgoedveld van de regio en met maatschappelijke trends.

De doelstellingen en bijhorende acties die in het plan opgenomen werden zijn een vertaling hiervan. Het plan vormt het kader waarbinnen Erfgoedcel Mijn-Erfgoed haar werking in de komende 6 jaar zal uitbouwen. Met het beleidsplan trekken de aangesloten gemeenten voluit de kaart van duurzame samenwerking om tot een breder draagvlak voor cultureel erfgoed en erfgoedwerking te komen.

MIJN
ERF
GOED

ERFGOEDCEL MIJN-ERFGOED

BELEIDSPLAN 2021-2026

PROJECTVERENIGING MIDDEN-LIMBURG

Inhoud

7	Voorstelling organisatie
8	Missie en visie van de organisatie
9	Aanwezige cultureel erfgoed en de cultureel-erfgoedactoren
10	Beschrijving van de noden
12	Betrekken van de cultureel-erfgoedgemeenschappen in de werking
13	Aanwezige expertise, expertiseopbouw en -deling
14	Synthese van de aanvraag
15	Toelichting: voortraject
16	SWOT-analyse
18	Samenwerking en netwerking met relevante partners
20	Strategische doelstellingen
51	Verband doelstellingen en de strategische visienota cultureel erfgoed
53	Personeel & zakelijke werking
55	Toelichting bij de huidige en gewenste personeelssituatie
57	Zakelijke werking
59	Organisatiestructuur
60	Huidig organogram
61	Toekomstig organogram
62	Beschikbare infrastructuur
63	Beleid rond digitalisering
64	Vrijwilligersbeleid
66	Colofon

Voorstelling organisatie

De projectvereniging Midden-Limburg is een intergemeentelijk samenwerkingsverband van As, Beringen, Genk, Heusden-Zolder, Houthalen-Helchteren, Leopoldsburg en Maasmechelen. Ze is op 1 januari 2020 ontstaan uit de **projectverenigingen Mijnstreek** en **CultuurCentraal**.

De projectvereniging Midden-Limburg omvat twee deelwerkingen. Aan de **bovenlokale cultuurwerking**, nemen alle betrokken gemeenten deel. Ze houdt rekening met de demografische samenstelling van de regio, vertrekt vanuit de behoeften van de inwoners van de gemeentes en moedigt cultuurparticipatie bij kansengroepen aan. Ze ziet cultureel erfgoed daarbij als een grondstof. Aan de **cultureel-erfgoedwerking** nemen de voormalige mijn gemeenten As, Beringen, Genk, Heusden-Zolder, Houthalen-Helchteren en Maasmechelen deel. Leopoldsburg is hier niet bij betrokken.

Via de projectvereniging Mijnstreek sloten de mijn gemeenten in 2007 een convenant af met de Vlaamse overheid binnen het **Cultureelerfgoeddecreet**. Ze engageerden zich voor een gezamenlijke erfgoedwerking en werkten een efficiënt en duurzaam erfgoedbeleid uit. Daarnaast was de projectvereniging een ontmoetingsplatform voor overheden en erfgoedactoren. Door samen na te denken over een streekeigen erfgoedvisie en expertisedeling, vergrootten ze de participatie in en het draagvlak voor een erfgoedbeleid en -werking.

Oorspronkelijk concentreerde de projectvereniging Mijnstreek zich op de **mijngeschiedenis** als gedeelde eigenheid en identiteit. Haar werking omvatte echter veel meer dan de mijnen alleen. Ze werkt onder meer rond erfgoed uit het agrarische verleden, uit het industriële tijdperk, en erfgoed dat meekwam of ontstond door de komst van migrantengroepen. Ze zet in op het verzamelen, waarderen, bewaren, borgen, onderzoeken en ontsluiten van erfgoed. Die lijn wordt nu doorgetrokken in de nieuwe projectvereniging Midden-Limburg. Omdat cultureel erfgoed verschillende aspecten van de samenleving raakt en verbindend werkt, **benadert de projectvereniging erfgoed op een integrale en geïntegreerde manier**. Ze kiest daarom bewust voor samenwerking met sectoren zoals kunsten, toerisme, onderwijs, welzijnswerk en de creatieve industrie.

De projectvereniging beschouwt ook **diversiteit** als een belangrijk werkingsprincipe. De diverse bevolkingssamenstelling is immers sterk bepaald door de steenkoolactiviteit en de industrialisatie van

de streek. De Erfgoedcel ondertekende in 2012 als een van de voortrekkers de **engagementsverklaring etnisch-culturele diversiteit van de cultuursector**. [1]

De projectvereniging ziet diversiteit breder dan alleen multi- of interculturaliteit en werkt inclusief. Het erfgoed en de erfgoedgemeenschappen getuigen van die **maatschappelijke en culturele diversiteit**. Door gedeelde ervaringen en geschiedenissen bloot te leggen, doorbreekt de projectvereniging de grenzen tussen groepen en gemeenschappen. Ze werkt daarvoor samen met buurtopbouwwerk, integratiediensten, zelforganisaties en sociaal-culturele verenigingen.

Door de streekgeschiedenis is er een **brede waaier aan verenigingen met veel enthousiaste vrijwilligers** om op te bouwen. De Erfgoedcel bevordert de samenwerking tussen die vrijwilligers, professionals en het beleid. Ze vormt een doorgeefluik van expertise en kennis die inspeelt op de eigenheid van het jonge en diverse erfgoed van de mijnstreek.

De nieuwe projectvereniging Midden-Limburg bouwt dus aan een breed draagvlak voor cultuurbeleving in haar regio. Ze moedigt expertise-uitwisseling aan en stimuleert een cultureel aanbod waarin de diverse bevolking haar gading vindt. Tegelijk tracht ze het aanwezige cultureel erfgoed duurzaam te bewaren en te ontsluiten, waarbij ze samenwerking en verbinding centraal stelt.

[1] www.pigmentzorg.be/toolbox/fiche/engagementsverklaring-etnisch-culturele-diversiteit-van-de-cultuursector

Missie en visie van de organisatie

De Erfgoedcel Mijn-Erfgoed bouwt een bovenlokaal cultureel-erfgoedbeleid uit en stimuleert de (h)erkenning en waardering van het erfgoed in Midden-Limburg. Ze zet bijzonder in op het optimaal behoud van het gelaagde cultureel mijnerfgoed en geeft het een toekomst door samen te werken op verschillende niveaus en met diverse sectoren. Ze creëert zo een gemeenschapsversterkende cultureel-erfgoedwerking die verschillen overstijgt. Ze moedigt participatie aan door het erfgoed op een kwaliteitsvolle manier te ontsluiten en via duurzame educatieve trajecten.

Unique Selling Point

De mijnstreek heeft met haar specifieke verleden een unieke troef, die de Erfgoedcel in binnen- en buitenland wil ontsluiten. De herbestemmingen van de verschillende mijnsites zijn zonder meer succesvol en geven het onroerende erfgoed een toekomst. De betrokken actoren zoeken naar afstemming en versterking, maar het mijnerfgoed is nu nog te versnipperd. Bovendien blijven de waardering en het cultureel mijnerfgoed vaak achter, terwijl net het roerende en immateriële erfgoed de stem, het geheugen en de ziel van de streek zijn.

Een mijnstreek-brede visie en aanpak dringt zich dus op, met een streek-breed waarderingstraject rond behoud en beheer dat de fragmentering van cultureel erfgoedcollecties tegengaat. Door de collecties (digitaal of virtueel) samen te brengen, kan de Erfgoedcel verbanden leggen, het veelzijdige cultureel erfgoed zichtbaar maken en een gelaagd verhaal vertellen.

Nu of nooit

De tijdsgeschiedenis is er rijp voor. Mensen voelen een behoefte aan worteling, authenticiteit en verhaal en willen herinneren. Ook nieuwe generaties en verrassende doelgroepen tonen interesse voor hun roots en de geschiedenis van de regio.

Nu belangrijke actoren en bijhorende kennis dreigen te verdwijnen, is het eveneens noodzakelijk om het cultureel mijnerfgoed volledig in kaart te brengen en toekomstproof te maken. De mijn gemeenten zien het als hun maatschappelijke verantwoordelijkheid om het mijnerfgoed te bewaren, te borgen en voor een zo breed mogelijk publiek te ontsluiten; ze hebben reeds hun verantwoordelijkheid genomen voor het onroerende, en zetten nu door voor het cultureel erfgoed!

Van steenkappers tot kathedraalbouwers

De Erfgoedcel bevindt zich in de ideale positie om een streek-brede visie en aanpak waar te maken. Het intergemeentelijk samenwerkingsverband heeft immers van nature een bovenlokale blik, werkt binnen het Cultureel-erfgoeddecreet en vertrekt vanuit het cultureel erfgoed zelf. De Erfgoedcel en haar netwerk van gemeenten en actoren in Midden-Limburg zijn klaar voor die streek-brede focus. Ze zorgen samen voor meer slagkracht door met elkaar af te stemmen en houden rekening met de diversiteit van de aanwezige erfgoedactoren en hun erfgoed.

De Erfgoedcel Mijn-Erfgoed is een onmisbare schakel binnen dat cultureel-erfgoedveld. Ze begon het veld te professionaliseren en bouwde een duurzaam netwerk op. In de nieuwe beleidsperiode bouwt ze verder op dat stevige fundament. Ze werkt daarvoor structureel samen met o.a. ETWIE, Openluchtmuseum Bokrijk, FARO, meemoo en WIE, en zet de samenwerking met de provincie Limburg, Erfgoed Haspengouw en de IOED's verder.

Het professionele veld in de regio is klein, maar dat wordt ruimschoots gecompenseerd door de talloze dynamische verenigingen, organisaties en vrijwilligers. De Erfgoedcel blijft hen zo goed mogelijk ondersteunen via subsidies, vormingen, expertise en doorverwijzing, maar wil de werking van de vrijwilligers(organisaties) ook overstijgen. Ze nodigt hen dan ook uit om bij te dragen aan de streek-brede visie en gaat voor doorgedreven participatie. Dankzij de sensibilisering en netwerking door de Erfgoedcel staan de verenigingen er nu voor open om over de grenzen van de eigen werking te kijken. Daarnaast zal de nieuwe ambitie de weg openen voor een nieuwe en diepgaandere relatie met andere sectoren en zal het cultureel erfgoed in de mijnstreek effectief worden opgewaardeerd en ontsloten.

Aanwezige cultureel erfgoed en de cultureel-erfgoedactoren

Cultureel erfgoed en noden

De geschiedenis van de mijnstreek leeft verder in het DNA van haar inwoners. Velen hebben de streek zien veranderen en zijn fier op hun erfgoed. Ze beschikken vaak over kennis van het industrieel, religieus of migratieverleden. Sporen van dit verleden zijn terug te vinden in het gelaagde landschap; dit is dan ook het uitgangspunt van het UNESCO-dossier dat het Regionaal Landschap Kempen en Maasland opmaakte.

Het cultureel mijnerfgoed is overal zichtbaar en is de focus van Mijnmuseum Beringen en meerdere vrijwilligersorganisaties, waaronder:

- Vzw Vrienden van het Mijnstreekmuseum, Beringen
- Citévolk Spreekt, Beringen
- Vzw Stichting Erfgoed Eisden, Maasmechelen
- Vzw Het Mijnverleden, Waterschei, Genk
- Heemkring De Klonkviool, Houthalen-Helchteren
- Vzw Het Vervolg, actief in de hele mijnstreek

Deze vrijwilligersorganisaties laten met hun persoonlijke betrokkenheid zien dat er een draagvlak is voor mijnerfgoed. Daarnaast zijn er nog veel (oudere) mensen met een technische kennis van het mijnwerkersberoep of een verzameling van mijnwerkersobjecten.

De meeste mijngemeenten hebben een heemkring, soms gekoppeld aan een heemkundig museum:

- Het Woutershof, heemkundige kring van Zolder (Heusden-Zolder)
- 't Mieleke, Sint-Aldegondiskring in As
- Museum van de Mijnwerkerswoning, vzw Stichting Erfgoed Eisden (Maasmechelen)
- Landbouwmuseum De Nostalgie in Uikhoven (Maasmechelen).

In de laatste zes jaar realiseerden heel wat actoren bijzondere projecten. Zo digitaliseerde de Genkse Heemkring Heidebloemke een groot deel van haar fotocollectie. Stichting Erfgoed Eisden richtte een depot in en kon dankzij de Erfgoedcel ca. 25.000 foto's professioneel laten digitaliseren. Stichting Jos Tysmans werkte interessante bovenlokale projecten uit. Verder werd er een unieke bedrijfscollectie van Ford Genk aan het cultureel-erfgoeddepot van Genk toegevoegd.

Binnen ons grondgebied liggen Openluchtmuseum Bokrijk, het Mijnmuseum in Beringen en het Emile Van Dorenmuseum. De werking van deze musea is respectievelijk Vlaams, bovenlokaal en lokaal (met bovenlokale ambities). Openluchtmuseum Bokrijk is van groot belang vanwege haar netwerk en expertise in collectiebeheer en vakmanschap. Het Mijnmuseum werkt nu aan het mijnbelevingspad be-MINE PIT dat tegen 2022 het museum zal vervangen. Het Emile Van Dorenmuseum focust op landschap en kunst. Het streeft actief naar bovenlokale en intersectorale samenwerkingen en is ingebed in EuroArt. Houthalen-Helchteren, Genk en Maasmechelen beschikken dankzij het depotsubsidiereglement van de provincie Limburg over een speciale collectie- en archiefruimte.

In vier mijngemeenten zijn er Reuzengildes. Heusden-Zolder is het middelpunt van het Limburgse Reuzenerfgoed; de beheerders van de Putheks en de Kluizenaar van Bolderberg zetten zich in voor vzw Reuzen in Vlaanderen en brengen zo de Vlaamse expertise naar Limburg.

Kerfabrieken worden ondersteund met project- en restauratiesubsidies, nemen deel aan de Erfgoeddag en organiseren jubileumprojecten. Hun plannen worden opgevolgd door de Erfgoedcel in samenwerking met IOED's. Ook met enkele moskeeën werd een goede band opgebouwd, onder andere voor een project over 50 jaar Turkse en Marokkaanse migratie.

De Limburgse mijnstreek kent een divers verenigingsleven. Dat maakt dat er veel verschillende actoren, vaak verenigingen voor buurtopbouw, bij ons werk betrokken zijn en project- of restauratiesubsidies aanvragen. Ook is er dankzij de inzet van onze educatieve toepassingen een sterke verbinding met veel lagere en secundaire scholen.

Daarnaast zijn er nog de dialectvereniging Veldeke (As en Genk), de Limburgse tak van de Vereniging voor Familiekunde, Heemkunde Limburg en het Limburgs Volkskundig Genootschap (LVG). Heemkunde Limburg vertegenwoordigt Limburgse heemkringen, brengt jaarlijks vier tijdschriften uit en organiseert een Gouwdag. Het LVG beheert een volkskundig archief en is partner in Limburgse erfgoedprojecten.

Beschrijving van de noden

Het meest zichtbare erfgoed in de streek is het mijnfergoed. De voorbije jaren is er sterk geïnvesteerd in de herbesteding van de voormalige mijngebouwen. Minstens zo belangrijk is het roerende en immateriële mijnfergoed. Verhalen en tradities geven betekenis aan gebouwen, monumenten en landschappen.

In 2010 stelde ContraPunt (Pieter Mols) een eerste inventaris op van het mijnfergoed en de noden ervan. Dat onderzoek werd verdergezet door de medewerkster Erfgoedzorg die van 2011 t.e.m. 2015 in dienst was bij de Erfgoedcel.

Tijdens de biënnale Manifesta (Genk, 2012) werd een participatief traject rond de behoeften van het mijnfergoed georganiseerd. De betrokkenen vroegen om:

- de lokale erfgoedactoren te ondersteunen;
- het erfgoed te inventariseren en digitaliseren;
- een regionaal depotbeleid te ontwikkelen;
- een centraal, provinciaal mijnmuseum te bouwen.

Eind 2018 kwam cultureel aanjager voor Limburg Pieter Jan Valgaeren in Veldanalyse – focus op cultuur in Limburg terug op het idee van een gezamenlijk bovenlokaal cultureel-erfgoeddepot.

De Erfgoedcel bevroeg ook de diverse cultureel-erfgoedactoren:

1. Heemkundige kringen

Deze verenigingen worstelen met vergrijzing, professionalisering en ledenwerving. Ze vragen meer ondersteuning wat betreft de vzw-wetgeving, financiën, vorming en uitwisseling. Ze willen hun collecties digitaliseren en zoeken naar een digitale aanpak voor hun publiekswerking.

2. Professionele musea

Drie professionele musea in Midden-Limburg werden elk afzonderlijk bevroegd. Elke instelling heeft specifieke behoeften, afhankelijk van de erkenning waarbinnen ze werkt.

Het **Openluchtmuseum Bokrijk** wil de relatie met de lokale gemeenschappen versterken en vaker expertise met regionale actoren uitwisselen.

Het **Mijnmuseum** zoekt financiële middelen om te vernieuwen en een groter netwerk op te bouwen. Het heeft ook kennis over digitalisering en mankracht nodig en vraagt naar een duidelijke, integrale toekomstvisie voor de mijnsite van Beringen, waarbij alle partijen hun rol opnemen.

Het **Emile Van Doren** museum beoogt een bovenlokale werking en wil in een breder Vlaams en Europees netwerk (andere landschapsschilders) opgenomen worden.

3. Vrijwilligersmusea

Zij willen verjongen, een collectiebeleid uitwerken, hun collecties laten waarderen, registreren en beter bewaren, maar ook zichtbaar blijven voor het gemeentelijk beleid. En er is borging nodig. Veel immaterieel erfgoed zit in de hoofden van onze eerste getuigen/erfgoedbewaarders, die intussen op hoge leeftijd zijn.

4. Gebedshuizen

Zij zoeken vooral hun weg in het erfgoedlandschap en weten niet altijd wie ze kunnen aanspreken. Voorts vragen ze hulp bij de registratie van roerend erfgoed en archieven. Ze zoeken ook financiële en inhoudelijke ondersteuning bij de restauratie van roerend kerkelijk erfgoed en participatietrajecten rond herbesteding/kerkenplannen.

5. Verenigingen van etnisch-culturele minderheden

Steeds meer migrantenverenigingen vinden de weg naar de inhoudelijke en financiële ondersteuningsmogelijkheden van de Erfgoedcel, maar veel migrantengemeenschappen blijken niet te beseffen dat hun geschiedenis ook deel uitmaakt van ons cultureel erfgoed. We moeten blijven bouwen aan dat bewustzijn.

6. Onderwijs

Via educatieve projecten heeft de Erfgoedcel veel contacten met leerlingen en leerkrachten. Veel kinderen/jongeren blijken hun eigen verleden en dat van de streek niet te kennen. Vaak weten ook de leerkrachten weinig over de lokale geschiedenis en doen ze graag een beroep op de expertise van de Erfgoedcel. Erfgoedwerking ondersteunt bij de identiteitsontwikkeling van jongeren.

Besluit

Er is dus een grote behoefte aan een overkoepelend streekgericht collectiebeleidsplan rond het mijnfergoed, met aandacht voor gepaste digitale en analoge opslagruimte, voor de specificiteit van mijnbouwtechnische collecties en voor de digitale en geactualiseerde ontsluiting van het erfgoed.

Betrekken van de cultureel-erfgoedgemeenschappen in de werking

Betrokkenheid bij de aanvraag

De voorbije beleidsperiode betrok de Erfgoedcel de erfgoedgemeenschappen in de mijnstreek voortdurend bij haar werking. Ze ondersteunde talrijke verenigingen via haar subsidiereglement, beantwoordde hun inhoudelijke vragen, maakte de werking van de actoren zichtbaar, en stemde regelmatig met hen af tijdens vormings- en netwerkmomenten. Zo organiseerde ze netwerkmomenten met de IOED's Kempen & Maasland en Lage Kempen, Monumentenwacht Limburg, Herita en FARO.

Het planningsteam, met vertegenwoordigers van de actoren, brainstormde regelmatig over project-ideeën of het actieplan voor het komende jaar. De bestuursorganen van de projectvereniging ondernamen met de Erfgoedcel actie om in de noden van de erfgoedgemeenschappen te voorzien.

Het voorbije jaar bevroeg de Erfgoedcel de cultureel-erfgoedgemeenschappen over hun behoeften en dromen voor de toekomst. Ze stelde een nieuw planningsteam samen met vertegenwoordigers van:

- mijnnerfgoed specialisten: Stichting Erfgoed Eisden, Citévolk Spreekt, Mijnmuseum Beringen
- ambtenaren en politici uit de zes mijngemeenten
- lokale en bovenlokale partners: Erfgoeddienst Lanaken, LVG
- provinciale, regionale en Vlaamse dienstverleners: Erfgoed Haspengouw, PCCE, Jenevermuseum, Openluchtmuseum Bokrijk/CRAFTS., ETWIE, FARO, Erfgoedplus.be, WIE, Histories
- actoren onroerend erfgoed: IOED Kempen en Maasland en IOED Lage Kempen, Monumentenzorg Beringen
- zelforganisaties, integratiediensten, buurt-opbouwwerking, educatieve en identiteitsversterking: Bindus, RIMO, NEI TRED
- internationaal: Glaspaleis Heerlen, Sociaal Historisch Centrum Limburg (SHCL)

Op basis van die bevragingen stelde de Erfgoedcel een uitgebreide SWOT-analyse op voor zichzelf, de actoren en de streek. Ze koppelde die analyse terug naar de bestuursorganen en vroeg bijkomende input. Daarna bepaalde ze, samen met enkele sleutelfiguren, de lijnen voor de toekomst. Wat betreft de grootste uitdagingen selecteerde ze uit het planningsteam relevante experts en bracht hen samen rond tafel.

De komende beleidsperiode

De Erfgoedcel zet nog meer in op sturing, inspraak en expertisedeling door een **community** van mijnnerfgoedactoren te creëren. Ze organiseert vormingen, die inspelen op de behoeften van de community, en moedigt kennisdeling aan. Binnen het project 'Digitalisering plannen Mijnmuseum Beringen' (2020-2021) betreft de Erfgoedcel bv. de oud-mijnwerkersverenigingen vanwege hun technische expertise voor de annotatie van de plannen.

De Erfgoedcel plant ook de uitbouw van een **vrijwilligerspool**. Enerzijds zoekt ze vrijwilligers die het mijnnerfgoed in Midden-Limburg willen opsporen, waarderen en registreren. Anderzijds gaat ze op zoek naar ambassadeurs die haar educatieve pakketten kunnen toepassen in Limburgse scholen. De Erfgoedcel zal daartoe een brede oproep lanceren.

De Erfgoedcel herneemt de succesformule van **netwerkmomenten** met andere actoren en brengt zo interessante initiatieven rond cultureel en onroerend erfgoed samen voor actoren in Midden- en Noord-Limburg. Ze zet verder in op **Erfgoeddag** en moedigt elk jaar zoveel mogelijk actoren aan om deel te nemen met een verrassende activiteit.

Ook via haar **subsidiereglement** blijft ze de erfgoedgemeenschappen ondersteunen. Bij afronding van hun project be vraagt ze de subsidieaanvragers over de samenwerking. Sinds 2020 beoordeelt/adviseert een commissie van professionals de binnengekomen aanvragen. Met die commissie licht de Erfgoedcel in 2020 de huidige reglementen door om in 2021 een nieuw subsidiereglement op te stellen.

De Erfgoedcel blijft alle cultureel-erfgoedgemeenschappen jaarlijks vragen naar hun behoeften wat betreft **erfgoedzorg**-materiaal. Op basis van de reacties plaatst en financiert ze vervolgens een groepsbestelling.

De betrokkenheid van het **bestuur** wordt verzekerd door de bestuursleden op regelmatige tijdstippen samen te roepen, maar ook door tussendoor hun expertise te raadplegen en input te vragen.

Aanwezige expertise, expertiseopbouw en -deling

De Erfgoedcel Mijn-Erfgoed heeft de voorbije beleidsperiode de expertise en het netwerk rond cultureel (mijn)erfgoed in Limburg, België, de eu-regio Maas-Rijn en Europa uitgebreid. Ze bouwde een lokaal en bovenlokaal netwerk uit via o.a. haar ondersteuningsbeleid. Ze ontwikkelde en testte educatieve pakketten met ervaren partners, en bevroeg leerkrachten daarbij. Ook heeft ze haar eigen organisatie verder geprofessionaliseerd en haar advies- en bestuursorganen inhoudelijk betrokken bij haar werking. Haar bestuurs- en adviserende leden beschikken over de nodige expertise en over het netwerk dat ze, waar nodig, kan inzetten.

De Erfgoedcel draagt regelmatig bij aan studiedagen en congressen in binnen- en buitenland, vaak over participatie als methodiek of over mijnerfgoed als thematiek. Als de focus ligt op vakmanschap of onroerend erfgoed, betreft ze CRAFTS., IOED's of de provincie Limburg erbij.

De zes deelnemende gemeenten kunnen met een gerust hart doorverwijzen naar de Erfgoedcel voor financiële en inhoudelijke ondersteuning. Sinds januari 2020 worden de project- en restauratiesubsidieaanvragen beoordeeld door een externe commissie die bestaat uit vertegenwoordigers van ETWIE, het Jenevermuseum, BKRK (Openluchtmuseum Bokrijk) en de Vlaamse databanken. Deze experts hebben een uitgebreid netwerk in het Vlaamse cultureel-erfgoedlandschap.

De culturele centra, bibliotheken en archieven bieden de Erfgoedcel inzicht in hun publieks- en inhoudelijke werking. Via de voorbeeldprojecten kwam de Erfgoedcel ook in contact met de diensten Toerisme, Lokale economie, Ruimtelijke ordening, Communicatie, Welzijn en Integratie van de zes gemeenten, waarmee ze op een duurzame wijze expertise deelt.

De Cel Erfgoed en Kunsten van de stad Genk is al sinds de opstart van de Erfgoedcel nauw betrokken bij haar werking. Die stedelijke cel bezit heel wat kennis van publieksontsluiting (via de conservator van het Emile Van Dorenmuseum) en digitale beeldbanken (www.hetgeheugenvangenk.be). Ze houdt de vinger aan de pols bij Heemkring Heidebloemke en bouwt een Vlaams netwerk uit, o.a. door een medewerker af te vaardigen naar de pool van experts binnen het Cultureel-erfgoeddecreet.

Het museaal team van het Mijnmuseum Beringen is de kennishub voor mijnerfgoed in Limburg en Vlaanderen. Het beheert de uitgebreide mijnbouwcollectie van vzw Vrienden van het Mijnstreekmuseum en heeft een actieve vrijwilligersachterban. Het

draagvlak voor het Mijnmuseum in Beringen is regionaal erg groot. Bovendien werkt het team al jarenlang aan een actueel educatief aanbod voor lager en secundair onderwijs.

De Erfgoedcel is dus goed omringd en de betrokken actoren hebben een groot vertrouwen in de organisatie en haar personeel. Vanuit het opgebouwde netwerk en vertrouwen start de Erfgoedcel in de volgende beleidsperiode met een bovenlokale community rond het mijnerfgoed én rond participatie en educatie. Die community wordt aangestuurd door de inhoudelijke experts van de Erfgoedcel, en bestaat uit 'anciens' en nieuwe figuren die graag met mijnerfgoed bezig zijn. Het wordt een dynamisch platform, waar informatie en expertise uitgewisseld worden, en vormingen plaatsvinden. Alle deelnemers spelen hun rol: mijnerfgoed-coryfeeën delen hun inhoudelijke kennis; nieuwelingen brengen methodologische knowhow in. Het platform kan op die manier nieuwe vrijwilligers voor bovenlokale trajecten aantrekken.

Vanuit de vaststelling dat verschillende lokale (erfgoed)actoren kampen met vergrijzing en daarnaast eigentijdse formules zoeken om hun werking overeind te houden, zal de Erfgoedcel zich toeleggen op trajecten van organisatieontwikkeling en begeleiding op vlak van fusies of samenwerking. Dat vergt een specifieke deskundigheid, maar past perfect binnen de regiefunctie die het bovenlokale samenwerkingsverband wil creëren. Om hierin succesvol te zijn, zal de Erfgoedcel haar medewerkers laten opleiden en coachen door deskundige organisaties.

Synthese van de aanvraag

De Erfgoedcel Mijn-Erfgoed bouwt op een stevig fundament: een uitgebreid en duurzaam netwerk van cultureel-erfgoedactoren, haar kennis van het cultureel erfgoed in Midden-Limburg en expertise over o.m. participatie. Na een periode van sensibilisering en projectwerking wil ze nu verdiepen. Een behoefte-analyse met de verschillende actoren leert dat vooral de behoefte aan erfgoedzorg groot is, in het bijzonder bij het gelaagde/diverse cultureel mijnerfgoed.

De mijngeschiedenis heeft Midden-Limburg en haar inwoners gevormd. Veel van het aanwezige erfgoed is rechtstreeks of onrechtstreeks met dat verleden verbonden. De mijngeschiedenis is een 'USP' waarmee de regio zich onderscheidt in Vlaanderen en het buitenland. Het mijnerfgoed is divers en breed ingebed, maar meestal niet ondergebracht in professionele bewaarinstellingen. Het toont een duidelijk verband tussen onroerend, roerend en immaterieel erfgoed. Terwijl de mijnsites de voorbije jaren met succes een nieuwe bestemming kregen, was de zorg voor het cultureel mijnerfgoed minder een prioriteit. Een visie op behoud en beheer van dit erfgoed is dan ook broodnodig.

De Erfgoedcel Mijn-Erfgoed heeft de ambitie om de kennis, bewaaromstandigheden en borging van het cultureel mijnerfgoed in Midden-Limburg verder te verbeteren. Ze kiest voluit voor een collectiegericht beleid en wil het maatschappelijk draagvlak voor dat (in Vlaanderen) minder bekende erfgoed vergroten. Ze stelt daarom samen met de diverse stakeholders een collectiebeleidsplan voor het mijnerfgoed op en voert dat plan gefaseerd uit (Strategische doelstelling (SD)1).

Naast de focus op het mijnverleden blijft de Erfgoedcel alle cultureel-erfgoedgemeenschappen helpen om voor hun erfgoed te zorgen (SD 2). Ze heeft daarbij bijzondere aandacht voor het diverse religieuze erfgoed. Ze maakt de aanwezige groepen en (sub)culturen, alsook hun erfgoed nog zichtbaarder en blijft mensen verbinden, ook over de sectoren heen. Ze verduurzaamt kennis en competenties en, samen met de nieuwe vrijwilligerspool, zet ze die bovenlokaal in. Verder vertaalt ze cultureel-erfgoedpraktijken naar de lokale en bovenlokale context.

Dankzij haar kennis van het erfgoed en het betere behoud en beheer ervan kan de Erfgoedcel het erfgoed kwaliteitsvol ontsluiten. Via educatie in de brede zin, zowel in het onderwijs als via levenslang leren. Haar nieuwe vrijwilligerspool zal een aantal bestaande waardevolle pakketten en methodieken be-

nuten om meer kinderen en jongeren te bereiken, en de impact en duurzaamheid ervan te vergroten. De Erfgoedcel zet ook verder in op Erfgoeddag. Dat evenement laat toe om cultureel erfgoed breed toegankelijk te maken en nieuwe doelgroepen te bereiken. Samen met FARO, de andere erfgoedcellen, de lokale overheden en de actoren wil ze daarvoor kansen en innovatieve vormen van presentatie, participatie, financiering en organisatie opsporen en gebruiken (SD 3).

Ten slotte blijft de Erfgoedcel de vele vrijwilligersorganisaties en de aangesloten gemeenten ondersteunen, maar ook uitdagen om innovatieve vormen van erfgoedbeleving en -ontsluiting te ontwikkelen (SD 4). Ze biedt experimenteeruimte aan, bouwt bruggen met en bemiddelt tussen het lokale, het bovenlokale en het landelijke niveau, evenals andere maatschappelijke domeinen. Ze kijkt daarbij in de eerste plaats naar de behoeften en mogelijkheden van het cultureel erfgoed en de cultureel-erfgoedwerking. De Erfgoedcel is ervan overtuigd dat het cultureel mijnerfgoed uitnodigt tot verrassende projecten die ook nationaal en internationaal potentieel hebben.

Belangrijke voorwaarden voor het waarmaken van bovenstaande ambities zijn voldoende personeel en een uitgebouwde vrijwilligerswerking. De Erfgoedcel geeft het nodige personeel aan in haar organogram en de voorgestelde begroting. In de begroting heeft ze eveneens een budget opgenomen voor de uitbouw van de vrijwilligerswerking.

Toelichting: voortraject

Het beleidsplan 2015-2020 van de Erfgoedcel werd goedgekeurd, maar ze kreeg minder middelen dan verwacht. Daardoor werd de samenwerking met de medewerker Erfgoedzorg stopgezet. In het convenant dat ze daarop met de Vlaamse Overheid sluit, meldt de Erfgoedcel vervolgens dat ze de doelstelling betreffende erfgoedzorg niet kan uitvoeren zoals vooropgesteld.

De werking van de Erfgoedcel heeft in die periode twee grote lijnen:

1 – Haar **ondersteuningsbeleid** loopt verder en bereikt 102 verenigingen. Ze keurt 146 projectsubsidies en 24 restauratiesubsidies goed tussen 2015 en het eerste kwartaal van 2020. Opvallend is de uitgesproken diversiteit van de aanvragers, gaande van heemkringen en musea tot natuurverenigingen en scholen. De cel begeleidt ook 50 voorbeeldprojecten in de zes deelnemende gemeenten. Ze bouwt zo een vertrouwensband op met de erfgoedgemeenschappen.

2 – Ieder jaar trekt de Erfgoedcel minstens een groot **vernieuwend publieksproject**: het jaar van de mijnen in Nederlands-Limburg (2015), de lesmap 'De Limburgse Mijnstreek: verleden, heden, toekomst' (2016), de rondreizende expo 'Sluiterijd' (2017), de vertoning van de docu 'Koolstof' (2018) en het E314-project (2019). De Erfgoedcel haalt voor de meeste projecten extra financiële middelen op en gaat partnerships aan.

Erfgoeddag groeit uit tot een gevestigde waarde. Over zes jaar worden er 188 activiteiten georganiseerd. In topjaren trekt Erfgoeddag in Midden-Limburg meer dan 10.000 bezoekers aan. Elk jaar rolt de Erfgoedcel ook minstens één educatief traject uit, waarbij ze vele scholen in de regio bereikt. Verder groeit het aantal volgers op haar Facebook- en Instagramprofielen gestaag.

Met Limburgse partners zoals Erfgoed Haspengouw, het Provinciaal Centrum voor Cultureel Erfgoed, Stadsmus Hasselt, het Limburgs Volkskundig Genootschap, Heemkunde Limburg en Erfgoeddienst Stad Tongeren komen boeiende projecten tot stand, zoals Limburg Verzameld/t, Op z'n kermisbest, en Bacongo Limburg.

Vanuit die projecten groeit de expertise over de participatie van erfgoedgemeenschappen. De Erf-

goedcel wordt vanuit die ervaring, evenals haar kennis van industrieel erfgoed/mijnerfgoed en mondelinge geschiedenis, regelmatig gevraagd als expert bij de herbesteding van onroerend mijnerfgoed, als redacteur van (wetenschappelijke) artikels en als spreker op congressen en netwerkmomenten in binnen- en buitenland.

Haar netwerk breidt daardoor snel uit. Haar actieve en constructieve deelname aan bovenlokale projecten en beleidsmatige overlegmomenten blijft niet onopgemerkt. De Erfgoedcel engageert zich ook in de pool van experts binnen het Cultureel-erfgoeddecreet en zetelt in de beoordelingscommissie van de regionale musea.

Vanaf 2018 werkt de projectvereniging Mijnstreek aan een nieuwe deelwerking voor bovenlokale cultuurwerking. De gemeenten bevestigen hun vertrouwen in intergemeentelijk samenwerken rond cultuur. De projectvereniging dient daarom in oktober 2019 een beleidsdossier in binnen het decreet bovenlokale cultuurwerking. De goedkeuring volgt in december 2019.

Vanaf januari 2019 wordt de Erfgoedcel één van de tien regionale uitleenpunten van de Vlaamse uitleendienst.

In januari 2020 gaat een ambitieus project van start: de digitale registratie van de mijnplannen van cités, historische gebouwen, de ondergrond en bovengrond die in het Mijnmuseum van Beringen worden bewaard. De registratie is het startschot voor het collectiebeleidsplan voor het mijnerfgoed.

Begin 2020 evalueert de Erfgoedcel de voorbije beleidsperiode en neemt ze de tussentijdse evaluatie van de Vlaamse Overheid ter hand.

De Erfgoedcel acht de tijd rijp om de vruchten te plukken van dit voortraject waarbij innovatie, participatie, samenwerking, netwerking en zichtbaarheid van het erfgoed en de erfgoedgemeenschappen centraal stonden. Het moment is gekomen om het cultureel mijnerfgoed, de grootste troef van de regio die tegelijk de grootste uitdagingen kent, duurzaam te ondersteunen.

SWOT-analyse

De Erfgoedcel heeft sinds haar opstart in 2007 een onmisbare plek verworven binnen het cultureel-erfgoedveld in Midden-Limburg. Ze is een netwerker op alle niveaus, met een sterk team en brede expertise. De Erfgoedcel is een toegankelijke organisatie. Haar werkingsgebied omvat een gelaagd en divers erfgoed. De mijngeschiedenis, die de streek maatschappelijk en ruimtelijk heeft vormgegeven, is daarin een verbindende factor. Het betreft zowel immaterieel en roerend als onroerend en landschappelijk erfgoed en blijft een sterk merk. Die sterkte wordt bevestigd door het aanvraagdossier vanuit Regionaal Landschap Kempen en Maasland, dat inspeelde op de streekeigen gelaagdheid door de verbinding tussen landschap en mijnerfgoed te leggen. Vanuit die eigenheid staat de Erfgoedcel in voortdurende wisselwerking met andere sectoren en actoren.

Midden-Limburg telt drie professionele musea, die elk een eigen expertise uitbouwen en deze delen met het lokale veld. De musea hebben zeker nog groeipotentieel. Het Emile Van Dorenmuseum kan bijvoorbeeld zijn regionale rol verder uitdiepen, terwijl Openluchtmuseum Bokrijk, als Vlaams erkend museum en vanuit haar dienstverlenende rol, zijn betrokkenheid bij de regio kan verbreden en verdiepen. Het Mijnmuseum werkt aan haar verdere professionalisering en groeit door tot be-MINE PIT.

De beperkte personeelsbezetting is echter een rem op de mogelijke groei. Nu de bevoegdheid cultuur van de provincies naar de Vlaamse overheid is verschoven, kloppen nog meer organisaties bij de Erfgoedcel aan. Door de besparingen in de vorige beleidsronde is evenwel een medewerker Erfgoedzorg weggevallen. We kunnen de theoretische en praktische kennis van behoud en beheer, immaterieel erfgoed en digitalisering nu onvoldoende uitbouwen bij de erfgoedactoren die het nodig hebben. Het erfgoedveld in de mijnstreek bestaat ook grotendeels uit vrijwilligers. Zij worden steeds ouder, terwijl het door de toenemende individualisering moeilijker is om nieuwe vrijwilligers te werven.

Bovendien ontbreekt het aan een collectiebeleidsplan voor de toekomst en borging van het mijnerfgoed. De veroudering van de collectiebeherende vrijwilligers en het menselijke kapitaal dat ze vertegenwoordigen – als geheugenbakens van het mijnerfgoed – betekent dat het nu of nooit is.

Ook daarin heeft de verschuiving van de bevoegdheid cultuur naar het Vlaamse en lokale niveau een wezenlijke rol gespeeld. Tijdens de eerste twee beleidsperiodes stelde de Erfgoedcel, samen met de provincie Limburg en het betrokken erfgoedveld, via het Masterplan Mijnstreek (2008) en Manifest voor de Mijnstreek (2012) een integrale en geïntegreerde toekomstvisie op voor het mijnerfgoed met welomlijnde bevoegdheden. Doordat de provincie niet langer zelf een regionaal mijnmuseum kan uitbouwen, dient de Erfgoedcel een collectiebeleidsplan uit te werken en dit in de praktijk om te zetten. Het is aan haar, als overkoepelende regionale speler die de mijngemeenten verbindt, om de komende beleidsperiode de ultieme trekkende rol op te nemen. Het gebrek aan een depot en de onzekere toekomst van Erfgoedplus vergemakkelijken dat traject echter niet. De verwachtingen ten aanzien van de Erfgoedcel zijn alleen maar gegroeid, terwijl noch de financiële middelen noch de personeelsbezetting die groei volgen. De Erfgoedcel ziet de uitbouw van een eigen vrijwilligerspool daarom als een kans op verbetering.

Met een doordacht en realiseerbaar collectiebeleidsplan werken we, samen met onze partners, aan een toekomst voor het veelzijdige mijnerfgoed. Dit biedt volop kansen om nog participatiever en innovatiever te werken, nieuwe doelgroepen te bereiken en de fierheid van inwoners te versterken. Binnen de structuur van projectvereniging Midden-Limburg (en de gemeente Leopoldsburg) kunnen bijvoorbeeld bovenlokale netwerken rond kansengroepen worden uitgerold die het (cultureel) erfgoed van de streek belichten.

Samenwerking en netwerking met relevante partners

Algemene ondersteuning

Met **Erfgoed Haspengouw** en de andere Vlaamse erfgoedcellen (via COP Beleid en COP Digi) wordt beleidsmatige, zakelijke en inhoudelijke expertise uitgewisseld. De Erfgoedcel zal met Erfgoed Haspengouw expertise uitwisselen over het behoud en beheer van religieus erfgoed en erfgoededucatie.

FARO: vormingsaanbod, beleidsmatige ontwikkelingen, algemene ondersteuning m.b.t. eigen werking rond behoud en beheer, erfgoededucatie.

Cultuurloket ondersteunt bij personele, juridische, communicatieve kwesties.

Onroerend en roerend depot

De voorbije jaren organiseerde de Erfgoedcel met **IOED Kempen en Maasland** en **IOED Lage Kempen** drie netwerkmomenten. Dat zullen ze blijven doen. De Erfgoedcel stemt met de IOED's af door deelname aan hun projectgroep, door de deelname van de IOED's aan de stuurgroep van de Erfgoedcel en door gezamenlijke projecten uit te werken. De IOED's brengen de behoefte aan depots (mijnerfgoed en religieus erfgoed) mee in kaart. Op basis daarvan wordt er gerichte ondersteuning aangevraagd bij de lokale overheden.

VVIA Limburg sensibiliseert rond mijnerfgoed en kwam o.a. meermaals op voor het behoud van de kolenwasserijen in Beringen. Ook organiseert het een jaarlijks Mining Heritage Weekend. Het is een interessante netwerk- en expertisepartner.

Roerend erfgoed

Openluchtmuseum Bokrijk biedt samen met Histories en Het Huis van Alijn trajectbegeleiding voor kleine collectiebeherende verenigingen aan. De Erfgoedcel bekijkt nu of ze een vereniging kan voordragen.

Histories geeft vormingen aan vrijwilligers en erfgoedprofessionals. Ze stimuleert heemkringen en kleine collectiebeherende instellingen om hun collectiebeleidsplan uit te voeren.

De Erfgoedcel zal ook een beroep doen op de digitale kennis van **meemoo** en zal die naar het lokale veld vertalen. Een eerste aanzet is 'Inhaalbeweging digitalisering plannearchief Limburgse Mijnstreek onder en boven'.

PARCUM/CRKC helpt de Erfgoedcel om de behoeften van verschillende religieuze gemeenschappen in Midden-Limburg in kaart te brengen.

Dépot d'Histoires versterkt het informatiebeheer van overheidsdiensten en kerkfabrieken, en doet historisch onderzoek. Zo was het een partner in het E314-project. De komende beleidsperiode zal het vooral archieven van kerkfabrieken in de mijnstreek ondersteunen.

Immaterieel erfgoed

De Werkplaats Immaterieel Erfgoed onderzoekt vragen als: Hoe breng je het immaterieel erfgoed m.b.t het mijnverleden in kaart? Welke traditie wordt vandaag nog echt beleefd? Hoe starten we een participatief traject m.b.t. een immaterieel cultureel erfgoed dat we willen bewaren?

ETWIE deelt haar expertise over Technisch, Wetenschappelijk en Industrieel Erfgoed en is lid van de European Route of Industrial Heritage (ERIH). Ze ondersteunen de borging van immaterieel industrieel erfgoed en begeleiden dossiers voor leerling-meestertrajecten.

In 2019 startte **Openluchtmuseum Bokrijk met CRAFTS.**, een project waarbij expertise rond vakmanschap gedeeld wordt.

Educatie

De Erfgoedcel verspreidt haar oproep voor bovenlokale educatoren via de gemeentelijke **communicatiediensten**. Hun **onderwijsdiensten** maken het aanbod van de Erfgoedcel mee bekend en faciliteren het contact met scholen.

Hogescholen PXL en **UCLL** delen hun expertise, educatieve inzichten en een netwerk van erfgoed-educatoren via de lerarenopleidingen en het postgraduaat Cultuureducator van PXL.

Uit het educatieve netwerk **Erfgenoten** groeide het project '**Multiperspectiviteit**' i.s.m. PXL, Thomas More Hogeschool en UAntwerpen. Dit leidde tot twee pakketten voor Openluchtmuseum Bokrijk en het Mijnmuseum Beringen over het multiperspectief aanbieden van geschiedenisonderwijs. De Erfgoedcel voorziet verdere verdieping hiervan en wil opnieuw met hen samenwerken.

Bamm vzw, ImpressantPlus en **Villa Basta** hebben samen met de Erfgoedcel een educatief aanbod uitgewerkt. Ze zijn mogelijke inspiratoren voor vernieuwing of gesprekspartners bij de actualisering van de huidige pakketten.

STRATEGISCHE

**DOEL-
STELLINGEN**

STAP IN HET MIJNVERLEDEN

strategische doelstelling 1

Tegen het einde van de beleidsperiode ontwikkelt de cel Mijn-Erfgoed een gedragen visie op het mijnerfgoed en een bijhorend collectiebeleidsplan. Op die manier zorgt ze voor een betere kennis van en betere bewaaromstandigheden voor het cultureel mijnerfgoed (zowel roerend als immaterieel). De impact van de mijngeschiedenis op Midden-Limburg is niet te onderschatten; een groot deel van het aanwezige erfgoed is rechtstreeks en onrechtstreeks verbonden met dat verleden. De Erfgoedcel wil daarom een collectiebeleidsplan voor het aanwezige (cultureel) mijnerfgoed ontwikkelen en waar mogelijk uitvoeren, alsook de mijnwerkerscultuur optimaal borgen. Ze doet dat samen met diverse (mijnerfgoed)actoren.

OPERATIONELE DOELSTELLING

1.1

Community- building mijnergoed

— Een gedragen visie vereist voldoende **inspraak en participatie** van de aanwezige stakeholders. De Erfgoedcel Mijn-Ergoed werkt daarom voor visievorming nauw samen met een divers netwerk van collectiebeheerders, experts, onderzoekers, oud-mijnwerkers en geïnteresseerden. De hele samenleving, en niet enkel de eigenaars of beheerders van een collectie moeten betrokken zijn bij de zorg voor, het behoud van en het doorgeven van erfgoed. De aanwezige actoren hebben behoefte aan samenwerking en kennisuitwisseling rond bepaalde thema's. Het gaat niet alleen om onderlinge uitwisseling, maar ook breder, met spelers uit Limburg, Vlaanderen, België, de euregio en zelfs de rest van de wereld.

Mogelijke acties

- Actualiseren en optimaliseren van het overzicht van organisaties en individuen die in het bezit zijn van mijnergoed (gekende collecties en zwerfgoed).
- Opzoeken/opnieuw contacteren van stakeholders en verenigingen.
- Op zoek gaan naar onbekende en/of nieuwe stakeholders en collecties omtrent het mijnergoed.
- Bestaande projectgroepen rond mijnergoed heractiveren (cq. Euregionale werkgroep mijnergoed, werkgroep mijnbouwterminologie ...).
- Zoeken naar de aangewezen manier om stakeholders samen te roepen en engagement te vragen (onderhandeling): processen uitschrijven, bijeenkomsten, vormingen, lezingen, procesbegeleider betrekken, participatieve processen inrichten, vormingsmomenten aanbieden.
- Expertise landelijke ondersteunende organisaties (FARO, ETWIE, CRAFTS. en Histories) en buurtopbouwwerk (RIMO, Stebo) inzetten.
- Contactmomenten organiseren – bepalen brede stakeholdersgroep en kerngroep (groter engagement omwille van collectie of specifieke expertise).
- Samen met een kerngroep van de stakeholders een participatief proces ontwerpen voor de opmaak van een collectiebeleidsplan voor het mijnergoed: fases/werkpakketten en bijhorende werkgroepen onderscheiden.
- Deelnemen aan en communiceren over expertise- en netwerkmomenten rond mijnergoed (ook internationaal) cq. Mining heritage weekend (www.industrieelerfgoed.be), ERIH Annual Conference...
- Expertise mijnergoed delen (presentaties, lezingen, input aanleveren o.m. ERIH website).
- (Mee) Organiseren internationaal ontmoetingsmoment/conferentie mijnergoed.

Resultaten en Indicatoren

- Actueel overzicht mijnergoed stakeholders
- Minimaal 2 nieuwe stakeholders betrekken
- Aantal contactmomenten
- Engagement stakeholders in werkgroepen en kerngroep
- Werkgroepen samengesteld voor de opmaak collectiebeleidsplan
- Deelname congressen, conferenties en netwerkmomenten mijnergoed
- (Mede-)Organisatie minimaal 1 internationaal mijnergoed ontmoetingsmoment of conferentie
- Minimaal 3 presentaties/lezingen rond mijnergoed

Middelen

- **Personeel:** coördinator erfgoed, erfgoedzorgmedewerker
- **Financiële middelen:** zie begroting

Partners

Mijnmuseum, provincie Limburg (be-MINE PIT), FARO, ETWIE, Openluchtmuseum Bokrijk/CRAFTS., Histories, RIMO, Stebo, stakeholders mijnergoed (o.m. Mijndepot, Museum van de Mijnwerkerswoning, vzw Het Vervolg, VVIA/E-FAITH, Rijksarchief Hasselt, heemkundige kringen, Emile Van Dorenmuseum, gidsenorganisaties ...), Internationaal comité, AIF+, bovenlokale cultuurwerking, ERIH

OPERATIONELE DOELSTELLING 1.2

Opmaak collectie- beleidsplan mijnerfgoed

— In de periode 2021-2023 stelt de Erfgoedcel Mijnerfgoed samen met de opgebouwde erfgoedgemeenschap een **collectiebeleidsplan** voor het mijnerfgoed op.

Mogelijke acties

- Werkmomenten organiseren voor de brede stakeholdersgroep: in kaart brengen/ update overzicht aanwezige collecties: collectiebeschrijving en identificatie deelcollecties (participatief) → collectieprofiel vastleggen.
- Een methodiek ontwikkelen voor de respectievelijke onderdelen binnen het collectiebeleidsplan: waarderen, registreren en inventariseren (inzet mijnbouwthesaurus) (inclusief digitalisering), duurzaam behoud en beheer, eventueel adviezen ontsluiting.
- Opleiding/vormingen voorzien voor geëngageerde vrijwilligers, kennis opdoen die ze bij voorkeur ook kunnen inzetten voor eigen collecties in samenwerking met o.m. Histories.
- Selectiecriteria voor waardering vastleggen: expertengroep samenstellen + eventueel bijkomend onderzoek + inschakelen expertisecentra (o.m. ETWIE).
- Procedures vastleggen: waardering, schenking, transport, ontzamen/afstoten, etc.
- Visie ontwikkelen op digitale infrastructuur voor het mijnerfgoed en behoud digitaal mijnerfgoed als onderdeel van het collectiebeleidsplan.

Resultaten en Indicatoren

- Bijeenkomsten/werkmomenten stakeholdersgroep en output
- Vormingen rond collectiebeleid en -beheer: minimaal 3
- Selectiecriteria voor waardering mijnerfgoed
- Mijnbouwthesaurus (werkdocument)
- Uitgewerkte procedures binnen collectiebeheer
- Collectiebeleidsplan voor het cultureel mijnerfgoed tegen eind 2023
- Presentatie van het plan voor en met de brede stakeholdersgroep en geïnteresseerden

Middelen

- **Personeel:** coördinator erfgoed, erfgoedzorgmedewerker
- **Financiële middelen:** zie begroting

Partners

Mijnmuseum, provincie Limburg (be-MINE PIT), stakeholders mijnerfgoed (o.m. Mijndepot, Museum van de Mijnerwerkerswoning, vzw Het Vervolg, VVIA, Rijksarchief Hasselt, heemkundige kringen, Emile Van Dorenmuseum ...), vrijwilligers, Archiefbank Vlaanderen, Erfgoedplus (of opvolger), ETWIE, Histories, FARO

OPERATIONELE DOELSTELLING 1.3

Gefaseerde uitvoering collectie- beleidsplan

— Aan de hand van het collectiebeleidsplan voor het mijnergoed identificeert de Erfgoedcel Mijn-Erfgoed de **behoeften en prioriteiten**. Samen met de collectiebeheerders en de brede stakeholdersgroep voert ze daarna dat collectiebeleidsplan in fases uit. Ze neemt een coördinerende rol op bij die uitdaging. Ze wendt niet alleen eigen middelen aan, maar gaat ook op zoek naar bijkomende financiering.

Mogelijke acties

- Prioriteiten vastleggen: belangrijkste noden identificeren wat betreft cultureel mijnergoed op basis van het collectiebeleidsplan → collectiebeheerders en gemeenten sensibiliseren om hiermee aan de slag te gaan (Zie ook Strategische doelstelling 4).
- Externe financiering zoeken: subsidielijnen onderzoeken en aanvragen indienen voor bepaalde prioritaire acties binnen het collectiebeleidsplan.
- Waarderingstrajecten uitvoeren voor bepaalde deelcollecties.
- Digitaliseringsacties voor bedreigde deelcollecties (o.m. mijnplannen Mijnmuseum Beringen).
- Collectieregistratie voor bepaalde belangrijke deelcollecties (erfgoedregister binnen Erfgoedplus); Toeleiden naar Erfgoedplus, of een eventuele opvolger.
- Preventieve conservering bedreigde deelcollecties (ev. nooddepot - depotbeleid) – zie ook Strategische Doelstelling 2 – Operationale Doelstelling 4.
- Eventuele restauratie bedreigde collectiestukken (restauratiesubsidies of externe financiering, cofinanciering collectiebeheerders).
- Virtueel/online platform voor het mijnergoed: bestaande platformen en hun mogelijkheden onderzoeken – geschikt platform voor kennisdeling ontwikkelen (overzicht collecties, beheerders, experts, procedures, tools etc.).
- Onderzoekers toeleiden naar bepaalde deelcollecties.

Resultaten en Indicatoren

- Digitalisering en ontsluiting mijnplannen (subsidielijn inhaalbeweging digitale collectieregistratie – call 2019)
- Minimaal 1 gehonoreerde subsidieaanvraag voor de uitvoering van prioritaire werkpakketten binnen het opgemaakte collectiebeleidsplan voor het mijnergoed (hetzij waardering/digitalisering/registratie/conservatie)
- Minimaal 3 goedgekeurde restauratiesubsidies mijnergoed
- Minimaal 3 projecten mijnergoed binnen het ondersteuningsbeleid
- Online platform met visie, overzicht, bibliografie, contacten en procedures rond het mijnergoed

Middelen

- **Personeel:** coördinator erfgoed, erfgoedzorg-medewerker, projectmedewerker(s), vrijwilligers
- **Financiële middelen:** zie begroting - ook middelen bij Strategische doelstelling 4 (Ondersteuningsbeleid)

Partners

Mijnmuseum, provincie Limburg (ook be-MINE PIT), collectiebeheerders mijnergoed, vrijwilligers, onderzoeksinstituten, Erfgoedplus (of eventuele opvolger), FARO, Vlaamse Overheid, VAI, meemoo, ETWIE

OPERATIONELE DOELSTELLING 1.4

— Immaterieel mijnerfgoed

— De Erfgoedcel Mijn-
Erfgoed borgt samen met
stakeholders de tradities,
rituelen en sociale gebruiken
binnen de **mijnwerkerscultuur**.
Ze doet daarvoor een beroep
op de expertise van onder
meer WIE, ETWIE en CRAFTS.
en onderzoekt (verder) hoe
de mijnwerkerscultuur in het
buitenland wordt geregistreerd,
geborgd en duurzaam ontsloten.

Mogelijke acties

- Ontmoetingsmomenten oud-
mijnwerkers/reminiscentiedagen
oud-mijnwerkers, eventueel in
samenwerking met euregionale
partners organiseren.
- Onderzoek voeren naar
registratie-, borgings- en
ontsluitingspraktijken
mijnwerkerscultuur.
- Expertisedeling met WIE
en andere erfgoedcellen
(contactmomenten WIE en
werkgroepen diverse immaterieel
erfgoed domeinen).
- Duurzame opslag en ontsluiting
interviews oud-mijnwerkers i.s.m.
Bibliotheek Genk, Erfgoedplus (of
opvolger) en meemoo.
- Deelname aan
ontmoetingsmomenten
mijnerfgoed (cq. Blegny-mine, ...).

Resultaten en Indicatoren

- Deelname immaterieel erfgoed-
werkgroepen aangestuurd door de
landelijke dienstverlenende rollen
(CAG, Histories, ETWIE etc.) en
contactmomenten WIE
- Output/registratie ontmoetings-
dagen
- Mijnwerkerscultuur op
www.immaterieelerfgoed.be
- Overzicht best-practices/
inspirerende voorbeelden
mijnwerkerscultuur (online platform,
zie acties Operationele doelstelling
1.3)

Middelen

- **Personeel:**
coördinator erfgoed, erfgoedzorg-
medewerker
- **Financiële middelen:**
zie begroting

Partners

WIE, CRAFTS., ETWIE, Histories,
FARO, Bibliotheek Genk,
Erfgoedplus (of opvolger),
VVIA, LVG, verenigingen van
oud-mijnwerkers, Blegny-mine,
Mijnmuseum Heerlen ...

strategische doelstelling 2

De Erfgoedcel Mijn-Erfgoed draagt gedurende de beleidsperiode mee zorg voor het cultureel erfgoed dat door lokale erfgoedgemeenschappen beheerd wordt. Ze besteedt daarbij aandacht aan al het aanwezige erfgoed, dus niet alleen het mijnerfgoed.

OPERATIONELE DOELSTELLING 2.1

— Expertisedeling, vormingen en restauratie- subsidies

— De Erfgoedcel Mijn-Erfgoed zorgt voor ondersteuning, advies en vormingen over **behoud en beheer**, en stimuleert daarbij de onderlinge kennisdeling, de professionalisering en zelfstandigheid. Ze doet dat in samenwerking met de landelijke dienstverleners, zoals Histories, CAG, PARCUM/CRKC, ETWIE ...

Mogelijke acties

- Netwerkmomenten voor kennisdeling organiseren.
- Toeiden naar landelijke dienstverlenende rollen voor bepaalde expertise (CAG, PARCUM/CRKC, ETWIE, Histories).
- Vorming op maat van actoren i.s.m. landelijke dienstverlenende rollen.
- Toeiden naar trajectbegeleiding van Histories en Openluchtmuseum Bokrijk, Huis van Alijn wat betreft collectiebeheer.
- Sensibiliseren rond en doorverwijzen naar eigen uitleendienst en Uitleendienst Erfgoed van de Vlaamse Overheid (Erfgoedcel Mijn-Erfgoed als regionaal uitleenpunt).
- Sensibilisering en doorverwijzing naar websites zoals www.depotwijzer.be en www.kenjedrager.be
- Actuele procedures en documenten collectiebeheer voorzien.
- Ondersteuning dringende waarderingstrajecten (o.m. collectie Woutershof (Heusden-Zolder) – heemkundige collectie die herbestemd dient te worden).
- Vrijwilligersbeleid: er zit al heel wat expertise bij lokale erfgoedbeheerders en vrijwilligers
- onderzoeken of we deze expertise bovenlokaal kunnen inzetten en een vrijwilligerspool opstarten.
- Voorzien erfgoedzorgmateriaal: gebundelde bestellingen doen.
- Restauratiesubsidies.

Resultaten en Indicatoren

- Deelnemers netwerkmomenten, vormingen
- Minimaal 1 lokale deelnemer trajectbegeleiding Histories, Huis van Alijn en Openluchtmuseum Bokrijk
- Waarderingstraject collectie Woutershof
- Aantal vrijwilligers dat zich bovenlokaal wil inzetten/engageren
- Bestellingen erfgoedzorgmateriaal (jaarlijks)
- Aantal ingediende restauratiesubsidies

Middelen

- **Personeel:** coördinator erfgoed, erfgoedzorgmedewerker, vrijwilligers
- **Financiële middelen:** zie begroting

Partners

FARO, Histories, Huis van Alijn, CAG, Openluchtmuseum Bokrijk, PARCUM/CRKC, ETWIE, meemoo, lokale erfgoedgemeenschappen

OPERATIONELE DOELSTELLING 2.2

Aandacht religieus erfgoed

— De Erfgoedcel Mijn-Erfgoed erkent dat **de diverse religieuze collecties en archieven** moeten worden **gewaardeerd, geïnventariseerd, bewaard en beheerd en wil ook hier ondersteuning voorzien**. Voor dit thema is het lokale bestuursniveau een **evidente partner en moet worden afgestemd met en een beroep worden gedaan op de intergemeentelijk onroerend erfgoeddiensten, Monumentenwacht, KADOC-KU Leuven en de landelijke dienstverlenende rol van PARCUM/CRKC.**

Mogelijke acties

- Noden en actielijnen uit het project Hemelsbreed (Erkende erediensten, hun erfgoed en noden www.diversreligieuserfgoed.be PARCUM/CRKC/KADOC-KU Leuven) vertalen naar lokale ondersteuning.
- Expertise Erfgoed Haspengouw bevragen en inzetten.
- Algemene richtlijnen voor financiële ondersteuning bij erfgoedzorgprojecten opstellen (criteria voor subsidie) en die ondersteuning ook voorzien (zie ook Strategische doelstelling 4).
- Vormingen in samenwerking met PARCUM/CRKC (o.m. aan de slag met parochiearchieven) en Monumentenwacht.
- Overleg en afstemming met de IOED's werkzaam op het grondgebied (Kempen en Maasland en Lage Kempen) in verband met de kerkenplannen, eventuele herbestemming religieus erfgoed.
- Sensibiliseren rond en doorverwijzen naar eigen uitleendienst en Uitleendienst erfgoed van de Vlaamse Overheid (Erfgoedcel Mijn-Erfgoed als regionaal uitleenpunt).
- Restauratiesubsidies voorzien.
- Methodiek uitwerken voor het capteren van de pioniersverhalen erkende erediensten (immaterieel erfgoed): o.m. opstart Grieks-orthodoxe kerk, Oekraiense kerk, Islamitische geloofsgemeenschappen in de mijnstreek (in samenwerking met WIE, PARCUM/CRKC, KADOC-KU Leuven) + waardevolle laagdrempelige ontsluiting voorzien.

Resultaten en Indicatoren

- Aantal deelnemers vormingen
- Collecties in het erfgoedregister van Erfgoedplus (of opvolger)
- Aantal ingediende subsidieaanvragen: restauratiesubsidies en projectsubsidies voor een erfgoedzorgtraject
- Ontsluiting verzamelde pioniersverhalen (o.m. onderzoek koppeling met www.genk.be/gebedshuizen)

Middelen

— Personeel:

coördinator erfgoed, erfgoedzorgmedewerker, projectmedewerker

— Financiële middelen:

zie begroting

Partners

PARCUM/CRKC, KADOC-KU Leuven, Erfgoed Haspengouw, Dépot d'Histoires, kerkfabrieken, bisdom, KERK & Leven, Erfgoedplus (of opvolger), Monumentenwacht Limburg, Rijksarchief, Bindus, Unie van Actieve Verenigingen, FMV, moskeeverenigingen, Grieks-Orthodoxe eredienst, Oekraiense kerk, andere erkende erediensten, Internationaal Comité, AIF+

OPERATIONELE DOELSTELLING 2.3

– Digitalisering

– De Erfgoedcel Mijn-Erfgoed zal haar zelf verzamelde **digitaal cultureel erfgoed** duurzaam bewaren en ontsluiten. Ze ondersteunt ook actoren die hun collectie hoogwaardig willen digitaliseren en haar duurzaam willen bewaren en ontsluiten via digitale platformen. De Erfgoedcel volgt en communiceert daarbij de adviezen en aanbevelingen van meemoo en de cultureelerfgoedstandaardentoolbox (Project CEST).

Mogelijke acties

- Zelf vormingen volgen bij meemoo (o.m. Digital Ingest opleiding) en voorbereiden eigen audio-visuele bestanden voor duurzame opslag en ontsluiting (voor content partners).
- Deelname aan collegagroep digitalisering van de erfgoedcellen.
- Deelname aan collegagroep inhaalbeweging digitale collectieregistratie.
- Vorming(en) op maat van actoren in samenwerking met meemoo en/ of FARO omtrent digitalisering.
- Communiceren en toeleiden naar www.kenjedrager.be en www.projectcest.be.
- Communiceren over de eigen uitleendienst en de Uitleendienst Erfgoed van de Vlaamse Overheid.
- Digitaliseringsacties (o.m. plannearchief Mijnmuseum Beringen).
- Toeleiden naar het collectiebeheersysteem en digitaal platform van Erfgoedplus, of een eventuele opvolger + eventuele bijhorende vormingen in samenwerking met databankspecialisten Vlaamse Overheid.
- Afspraken over en richtlijnen voor het duurzaam bewaren van de digitale bestanden, eventueel gebruik maken van duurzame opslagmogelijkheid bij meemoo, zowel voor gedigitaliseerde collecties als digital born collecties
- Indien het gaat over immaterieel erfgoed, toeleiden naar www.immaterieelerfgoed.be voor best practices omtrent registreren/borgen.

Resultaten en Indicatoren

- Duurzame opslag en ontsluiting van eigen digitale audiovisuele bestanden via meemoo
- Gebruik hulpmiddelen voor digitalisering uit de Uitleendienst Erfgoed van de Vlaamse Overheid en de eigen uitleendienst
- Minimaal 2 vormingen over digitalisering in samenwerking met partners.
- Minimaal 3 hoogwaardig gedigitaliseerde collecties uit de regio gedurende de beleidsperiode.
- Verdere uitbouw: www.hetgeheugenvangenk.be
- Aantal collecties op Erfgoedplus (of eventuele opvolger)/Europeana
- Gebruik van en plaatsing van elementen op www.immaterieelerfgoed.be

Middelen

- **Personeel:** erfgoedzorgmedewerker, coördinator erfgoed, vrijwilligers
- **Financiële middelen:** zie begroting

Partners

Vlaamse Overheid, meemoo, FARO, collegagroep digitalisering, collegagroep inhaalbeweging digitale collectieregistratie, WIE

OPERATIONELE DOELSTELLING 2.4

– Pleitbezorger depotwerking

– De Erfgoedcel Mijn-
Erfgoed erkent de grote behoefte
aan een regionaal depot. Samen
met de partners in het veld, in
het bijzonder de aangesloten
gemeenten en de provincie
Limburg, wil ze de **aanjager
voor de depotwerking** zijn.
Daarbij houdt ze rekening met
de volgende principes (zie ook
de veldanalyse van de cultureel
aanjager voor Limburg):

- Ze bewaart het cultureel
erfgoed op een duurzame wijze;
- Ze hanteert
gemeenschappelijke oplossingen
die op een behoefteanalyse
van de diverse collecties
en collectiebeheerders zijn
gebaseerd;
- Ze kiest voor bovenlokale
oplossingen die gelden voor een
voldoende ruim geografisch of
thematisch afgebakend gebied;
- Ze zet voldoende expertise
in en coördineert vanuit een
dienstverlenende rol;
- Ze werkt samen
met dienstverleners op
Vlaams niveau, zoals
Openluchtmuseum Bokrijk, FARO
(erfgoedconsulenten) en ETWIE;
- Ze werkt samen met de
provincie en be-MINE PIT.

Mogelijke acties

- Concrete depotnoden
in kaart brengen (link met
Strategische doelstelling
1 – collectiebeleidsplan
mijnerfgoed).
- De nood aan een regionaal
depot blijvend op de agenda
plaatsen bij de aangesloten
gemeenten en partners (o.m.
IOED's, provincie Limburg).
- Structureel overleg met de
intergemeentelijk onroerend
erfgoeddiensten op het
grondgebied (deelname aan
stuurgroep en projectgroep).
- Aantal deelnemers vormingen

Resultaten en Indicatoren

- Overzicht van de depotnoden
in de aangesloten gemeenten -
behoefteanalyse
- Projectgroep voor regionaal
depot opgestart

Middelen

- **Personeel:**
coördinator erfgoed,
erfgoedzorgmedewerker
- **Financiële middelen:**
zie begroting

Partners

Vlaamse Overheid, provincie
Limburg, IOED Kempen en
Maasland, IOED Lage Kempen,
collectiebeheerders

strategische doelstelling 3

De Erfgoedcel Mijn-Erfgoed blijft zich in de beleidsperiode 2021-2026 inspannen voor een optimale overdracht van cultureel-erfgoedbewustzijn en kennis over erfgoed. Ze beschouwt educatie daarbij als een verzamelterm voor zowel het formele leren (in een schoolse omgeving) als het informele leren (buiten een schoolse omgeving).

OPERATIONELE DOELSTELLING 3.1

– Verankering waardevolle educatieve pakketten en methodieken

– De Erfgoedcel Mijn-Erfgoed zet in op de duurzame **verankering van haar bestaande educatieve pakketten, methodieken en expertise.**

Ze doet daarvoor ook een beroep op een pool van educatie-vrijwilligers die als ambassadeurs voor de Erfgoedcel naar de actoren, scholen en verenigingen in de mijnstreek trekken om zo kinderen en jongeren optimaal te bereiken.

Mogelijke acties

- Bestaande pakketten terug/blijvend onder de aandacht brengen bij scholen en leerkrachten (cq. Lesmap lager onderwijs, lessenpakket secundair onderwijs) via communicatie – aandacht voor de mijngeschiedenis in het onderwijs.
- Bestaande samenwerkingen met het onderwijs voortzetten o.m. Structurele partner binnen de opleiding Postgraduaat Cultuureducator van de PXL (eventuele stageplaats voorzien).
- Bestaande pakketten evalueren en bijsturen, ook wat betreft meerstemmigheid → Aandacht voor multiperspectiviteit (o.m. Project PXL).
- Vrijwilligers-/ambassadeurspool oprichten en begeleiden om bepaalde intensieve educatieve methodieken toe te passen (o.m. Erfgoedradar).
- Educatief spel over dorpskermissen (immaterieel erfgoed) verder verspreiden + online info ontsluiten (via website LVG).

Resultaten en Indicatoren

- Aantal downloads/aanvragen educatieve pakketten/website-bezoeken/gebruik aangemaakte collecties Archief voor Onderwijs
- Aantal vrijwilligers
- Stagiaires
- Bereikte scholen (binnen en buiten de regio)
- Feedback via KlasCement/Cultuurkuur

Middelen

- **Personeel:** coördinator erfgoed, projectmedewerker, vrijwilliger
- **Financiële middelen:** zie begroting

Partners

Mooss (Bamm!), De Aanstokerij, Villa Basta, Het Archief voor Onderwijs (meemoo), PXL, KlasCement, Cultuurkuur, FARO, Histories, Heemkunde Limburg, LVG, Erfgoed Haspengouw, provincie Limburg, onderwijspartners (leerkrachten, koepels), culturele centra, Bibliotheken, Vormingplus, lokale partners (heemkundige kringen, Emile Van Dorenmuseum, Mijnmuseum ...)

OPERATIONELE DOELSTELLING 3.2

Ondersteuning waardevolle educatieve pakketten en methodieken

— De Erfgoedcel Mijn-
Erfgoed ondersteunt
en stimuleert haar
erfgoedgemeenschappen
inhoudelijk, communicatief en
financieel bij de uitwerking en
verspreiding van **vernieuwende
educatieve methodieken en
pakketten.**

Mogelijke acties

- Toepassen herzien
projectsubsidierglement met
bijkomende criteria omtrent
samenwerking, bovenlokale
insteek, innovatie (zie ook
Strategische doelstelling 4).
- Doorverwijzen/linken met jong
redt oud (provincie Limburg) –
binding onroerend en cultureel
erfgoed.
- Expertisedeling (best practices
delen) via presentaties, lezingen,
workshops, vormingen.
- Limburgoverleg als
voedingsbodem voor eventuele
Limburgse educatieve projecten en
expertisedeling.

Resultaten en Indicatoren

- Aantal ingediende dossiers
- Informatievragen omtrent
expertise educatie/ontsluiting
- 2 begeleidingsmomenten voor
actoren of presentaties omtrent
educatie
- 1 educatief project met het
gelaagde en diverse mijnrerfgoed
als onderwerp

Middelen

— Personeel:

algemeen zakelijk coördinator,
coördinator erfgoed, projectmede-
werker

— Financiële middelen:

zie begroting

Partners

Aangesloten gemeenten,
organisaties/verenigingen,
provincie Limburg, Erfgoed
Haspengouw, FARO, bovenlokale
cultuurwerking

OPERATIONELE DOELSTELLING 3.3

– Sensibilisering erfgoed en erfgoedwerking

– De Erfgoedcel werkt samen met diverse partners en sectoren om het brede publiek te sensibiliseren rond (cultureel) erfgoed en erfgoedwerking, en om levenslang leren aan te moedigen. Ze besteedt daarbij bijzondere aandacht aan de (h) erkenning van het immaterieel cultureel erfgoed van de mijnstreek.

Mogelijke acties

- Informatieve eigen website + Facebookpagina uitbouwen en onderhouden.
- Jaarlijkse organisatie van Erfgoeddag: coördinatie en communicatie.
- Organisatie van netwerkmomenten.
- Herziening workshop 'Erfgoed, wat zit erin voor jouw organisatie?' i.s.m. partners.
- Ondersteunen in de communicatie over de dienstverlening en projectcommunicatie van partners (o.m. participatieprojecten provincie Limburg).
- Deelname overlegmomenten immaterieel erfgoed-domeinen en doorverwijzen naar www.immaterieelerfgoed.be
- Aanzetten tot archiefbewustzijn middels vormingen door Histories en/of Archiefbank Vlaanderen.
- Organisatie vorming betreffende immaterieel cultureel erfgoed in samenwerking met WIE.
- Kwalitatieve toeristische ontsluiting van het cultureel mijnerfgoed op elk van de herbestemde sites ondersteunen.
- Input aanleveren voor de ERIH-website (in samenwerking met ETWIE).

Resultaten en Indicatoren

- Bezoekers (website, Facebookpagina), informatievragen en doorverwijzingen
- Aantal deelnemers netwerkmomenten
- Aantal deelnemers infomomenten/workshops
- Deelname stuurgroepen en projectgroepen

Middelen

- **Personeel:** coördinator erfgoed, projectmedewerker
- **Financiële middelen:** zie begroting

Partners

Herita, IOED Kempen en Maasland, IOED Lage Kempen, Monumentenwacht, FARO, provincie Limburg, Erfgoed Haspengouw, WIE, immaterieel erfgoedgemeenschappen en organisaties: schutterijen, reuzen in Vlaanderen (afdeling Limburg) en reuzengildes, woonwagenbewoners, etc.), Archiefbank Vlaanderen, ETWIE, toeristische diensten aangesloten gemeenten, Visit Limburg, bovenlokale cultuurwerking

OPERATIONELE DOELSTELLING 3.4

— Expertise- uitwisseling en onderzoek

— De Erfgoedcel Mijn-Erfgoed organiseert momenten van **expertise-uitwisseling** over het aanwezige erfgoed, educatie en participatie met het (bovenlokale) cultureel-erfgoedveld. Ze stimuleert ook **onderzoek**.

Mogelijke acties

- Delen van onze expertise/good practices betreffende participatie d.m.v. lezingen, artikels.
- Overleg met Erfgoed Haspengouw, IOED's, Openluchtmuseum Bokrijk, Mijnmuseum, etc.– expertise-uitwisseling participatie, erfgoedbemiddelaars en vrijwilligerswerking.
- Actief lid educatieve netwerken.
- Toelichting over onze werking en erfgoedwerking in scholen, bijvoorbeeld bij PXL Postgraduaat Cultuureducator en UCLL lerarenopleiding.
- Aanbieden van stageplekken voor studenten Postgraduaat Cultuureducator.
- Voorstellen onderwerpen masterthesissen, ook aan UGent Publieksgeschiedenis + ontsluiting stimuleren van afgerond onderzoek.
- Beantwoorden vragen thesisstudenten.
- Signaleren onderzoeks-onderwerpen via de wetenschapsbank.
- Opmaak overzicht van interessante sleutelfiguren in de regio, om te bezorgen aan studenten met vragen – informatie uit het veld capteren cf. online platform (Zie ook Operationele doelstelling 1.3).

Resultaten en Indicatoren

- Deelname werkgroepen/lessen
- Minimum 1 masterproef met de mijngeschiedenis/mijnerfgoed als onderwerp
- Minimum 1 stagiaire per 2 jaar
- Minimum 1 artikel/bijdrage per 2 jaar

Middelen

- **Personeel:** coördinator erfgoed, projectmedewerker
- **Financiële middelen:** zie begroting

Partners

Aangesloten gemeenten, organisaties/verenigingen, provincie Limburg, PXL Postgraduaat Cultuureducator en lerarenopleiding, UCLL lerarenopleiding, UAntwerpen, UGent (Opleiding Publieksgeschiedenis), Thomas More hogeschool, IOED's, FARO, OKV, Histories, bovenlokale cultuurwerking

strategische doelstelling 4

De Erfgoedcel Mijn-Erfgoed blijft waardevolle cultureel-erfgoedprojecten van gemeenten en verenigingen ondersteunen. Tegelijkertijd streeft ze in de beleidsperiode 2021-2026 naar cultureel-erfgoedprojecten die het lokale verder overstijgen, innovatieve erfgoedpraktijken of ontsluiting beogen of verrassende samenwerkingen in het leven roepen. Via samenwerking wil de Erfgoedcel het erfgoedveld stimuleren om te durven experimenteren en vernieuwen, zonder de zorg voor het erfgoed uit het oog te verliezen.

OPERATIONELE DOELSTELLING 4.1

– Herwerking ondersteunings- beleid

– De Erfgoedcel Mijn-Erfgoed daagt zichzelf en de erfgoedactoren uit om erfgoedinhouden te vertalen naar innovatieve projecten. Ze evalueert daarom het bestaande projectsubsidierglement en ontwerpt een **reglement dat die criteria van innovatie, samenwerking en bovenlokale insteek** extra benadrukt. Ze creëert zo de nodige experimenteerruimte.

Mogelijke acties

- Herzien en constant evalueren van het projectsubsidierglement (met bijkomende criteria omtrent samenwerking, bovenlokale insteek, innovatie).
- Bevorderen samenwerking en kennisdeling tussen gemeenten en erfgoedactoren.
- Vorming(en) organiseren: hoe schrijf ik een goede project-subsidieaanvraag?

Resultaten en Indicatoren

- Herzien projectsubsidie-reglement
- Minimaal 1 vorming over het nieuwe projectsubsidierglement en procedure
- Deelnemers vorming(en)

Middelen

- **Personeel:** algemeen zakelijk coördinator, coördinator erfgoed, dagelijks bestuur, raad van bestuur
- **Financiële middelen:** zie begroting

Partners

FARO, andere erfgoedcellen, externe jury projectsubsidie-reglement

OPERATIONELE DOELSTELLING 4.2

– Toepassing ondersteunings- beleid

– De Erfgoedcel Mijn-Erfgoed ondersteunt waardevolle cultureel-erfgoedprojecten van de aangesloten gemeenten en de aanwezige verenigingen en organisaties. Ze geeft extra ondersteuning aan actoren die op zoek gaan naar samenwerking en participatie, een bovenlokale insteek en/of innovatieve methodieken binnen hun cultureel-erfgoedproject.

Mogelijke acties

- Toepassen en communiceren vernieuwd subsidiereglement.
- Vernieuwende inhoud en communicatie over Erfgoeddag stimuleren: denkoefening.
- Externe financiering zoeken voor bijzondere projecten (subsidielijnen), hetzij zelf aanvragen indienen, hetzij partners/actoren doorverwijzen.

Resultaten en Indicatoren

- Ingediende aanvragen
- Minimaal 1 gehonoreerde subsidieaanvraag

Middelen

- **Personeel:** coördinator erfgoed, projectmedewerker
- **Financiële middelen:** zie begroting

Partners

Aangesloten gemeenten, erfgoedactoren en verenigingen, externe jury, FARO, landelijke dienstverlenende rollen

OPERATIONELE DOELSTELLING 4.3

– Samenwerking bovenlokale cultuurwerking

– De Erfgoedcel Mijn-Erfgoed stemt af met de bovenlokale cultuurwerking van de projectvereniging Midden-Limburg. Met het cultureel erfgoed van de streek als grondstof zoeken ze samen naar **vernieuwende, creatieve methodieken** om dat erfgoed te ontsluiten. Zo werken ze samen aan de identiteits- en gemeenschapsvorming van nieuwe doelgroepen.

Mogelijke acties

- Duidelijke communicatie naar het publiek op de website over link tussen bovenlokale cultuurwerking en erfgoedcelwerking van de projectvereniging.
- Bevraging van stakeholders in het veld – good practices ontdekken.
- Communicatie over breed-culturele verrassende projecten en methodieken (kennisdeling).
- Deelname aan expertisemomenten betreffende experiment.

Resultaten en Indicatoren

- Maandelijks overleg tussen coördinator erfgoed en coördinator bovenlokale cultuurwerking
- 1 gemeenschappelijk subsidiedossier/project om de 3 jaar

Middelen

- **Personeel:** coördinator erfgoed, projectmedewerker, algemeen zakelijk coördinator
- **Financiële middelen:** zie begroting

Partners

Bovenlokale cultuurwerking, aangesloten gemeenten, organisaties/verenigingen, provincie Limburg, Limburgs netwerk van trajectbegeleiding

OPERATIONELE DOELSTELLING 4.4

— Begeleiding verander- trajecten

— De Erfgoedcel Mijn-Erfgoed begeleidt trajecten voor noodzakelijke **organisatieveranderingen** bij de lokale erfgoedactoren. Ze zoekt mee naar innovatieve verenigingsvormen, samenwerkingen en partnerships tussen lokale (erfgoed)actoren.

Mogelijke acties

- Ondersteuning bij vragen van lokale actoren naar organisatieontwikkeling en/of organisatieverandering.
- Samenbrengen van actoren met gemeenschappelijke doelstellingen in overlegplatformen.
- Doorverwijzing actoren naar gepaste (externe) subsidielijnen.
- Deelnemen aan infosessies over nieuwe bronnen van subsidie.
- Deelnemen aan vormingsmomenten over organisatieontwikkeling en vrijwilligersbeleid.
- Ondersteunen van actoren bij het schrijven van dossiers.

Resultaten en Indicatoren

- Organisatie van minstens 1 netwerkmoment per jaar met collega's van IOED's
- Deelnemen aan minstens 1 opleiding per jaar betreffende participatie
- Organisatie van minstens 2 momenten per beleidsperiode van expertise-uitwisseling met actoren uit het veld betreffende het bevorderen van participatie en samenwerking
- Minstens 1 goedgekeurd subsidiedossier per 2 jaar voor bijkomende fondsenwerving

Middelen

— Personeel:

algemeen zakelijk coördinator, coördinator erfgoed, projectmedewerker, erfgoedzorgmedewerker

— Financiële middelen:

zie begroting

Partners

Vlaamse Overheid (subsiestromen binnen verschillende decreten), provincie Limburg, FARO, IOED Lage Kempen, IOED Kempen en Maasland, Europa voor de Burger, Erasmus+: Youth in Action

strategische doelstelling 5

Om haar inhoudelijke ambities te realiseren, heeft de Erfgoedcel Mijn-Erfgoed een goed uitgebouwde structuur en organisatie nodig. Gedurende de beleidsperiode 2021-2026 groeit de Erfgoedcel Mijn-Erfgoed verder in haar rol als professionele, dienstverlenende en beleidsondersteunende organisatie voor de cultuur-erfgoedwerking in de mijnstreek.

OPERATIONELE DOELSTELLING 5.1

— Personeels- beleid

— De Erfgoedcel Mijn-Erfgoed werkt systematisch aan een goed onderbouwd **personeelsbeleid**. Dat beleid heeft aandacht voor welzijn op het werk en voor de ontwikkeling van de aanwezige competenties.

Mogelijke acties

- Nieuw huishoudelijk reglement.
- Uitgeschreven aanwervingsprocedures.
- Uitgeschreven geactualiseerde functieprofielen.
- Vormingen voor medewerkers en vrijwilligers.
- Procedures betreffende functioneringsgesprekken worden op punt gezet en goedgekeurd door de raad van bestuur.
- Duidelijke rolverdeling met het sociaal secretariaat.
- Inschakelen van stagiaires of jobstudentes om zoveel mogelijk personen kennis te laten maken met onze werking van binnenuit.

Resultaten en Indicatoren

- Minimaal personeelsverloop
- 1 keer per jaar functioneringsgesprek voor elk van de personeelsleden, met uitgesproken aandacht voor vormingsnoden
- Elk personeelslid volgt minstens 1 vorming per jaar

Middelen

- **Personeel:** algemeen zakelijk coördinator, dagelijks bestuur
- **Financiële middelen:** zie begroting

Partners

Dagelijks bestuur, sociaal secretariaat (vandaag Group S), coaching firma, hogescholen UCLL en PXL, FARO, Mensura

OPERATIONELE DOELSTELLING 5.2

Financieel, juridisch en facilitair beleid

— De Erfgoedcel Mijn-Erfgoed beoogt een gezond financieel, juridisch en facilitair beleid met oog voor innovatie en efficiëntieverbetering.

Mogelijke acties

- Advies inwinnen over een -aan de tijd- aangepaste IT-infrastructuur.
- Een zo digitaal mogelijk archief van de eigen werking.
- Evaluatie van de huisvesting van het gegroeide aantal personeelsleden in afstemming met de verhuurder en met het dagelijks bestuur en indien nodig, op zoek gaan naar alternatieve oplossingen.
- Vinger aan de pols houden betreft GDPR-wetgeving en de toepassing ervan in de cultureel erfgoedsector.
- Twee jaarlijkse uitgebreide afstemming met boekhoudkantoor en revisor.
- Inzetten op optimalisatie van fondsenwerving voor de eigen werking en de lokale actoren in de regio.
- Evaluatie van de huidige interne en externe communicatietools: website, Facebook, Instagram, nieuwsbrief, flyers, krant (Erfgoeddag).

Resultaten en Indicatoren

- Verslag van de jaarlijkse evaluatie van de infrastructuur
- Opvragen van verschillende offertes voor boekhoudkundige ondersteuning
- Evaluatie van de gerealiseerde fondsen- en subsidiewerving voor de eigen werking en lokale actoren in de regio
- 1-jaarlijkse bijscholing over boekhouding/juridische of IT-aangelegenheden
- Eventuele bijsturing communicatiemiddelen (Zie ook Operationele doelstelling 5.3)

Middelen

- **Personeel:** algemeen zakelijk coördinator, administratief medewerker
- **Financiële middelen:** zie begroting

Partners

Cultuurloket, boekhouder (momenteel Certafin), revisor (momenteel A&B partners), Euroscop (verhuurder), dagelijks bestuur, BIT Support (huidige IT partner)

OPERATIONELE DOELSTELLING 5.3

– Afstemming deelwerkingen

– De Erfgoedcel Mijn-Erfgoed vindt een goed **evenwicht in de samenwerking met de bovenlokale cultuurwerking**. Ze streeft naar een duurzaam en steviger gemeentelijk draagvlak voor zowel de deelwerking cultureel erfgoed als de bovenlokale cultuurwerking.

Mogelijke acties

- Opmaak en uitvoer van een communicatieplan voor de projectvereniging Midden-Limburg met beide deelwerkingen: Erfgoedcel Mijn-Erfgoed en bovenlokale cultuurwerking.
- In voege treden van nieuw huishoudelijk reglement door nieuwe en uitgebreidere samenstelling van het dagelijks bestuur met voorzitter, ondervoorzitter, secretaris en twee ambtenaren van verschillende gemeenten.
- Goed voorbereide vergaderingen van de raad van bestuur met aandacht voor de kruisbestuiving tussen beide deelwerkingen.
- Vaste afstemmingsmomenten tussen de coördinatoren van beide deelwerkingen.
- Regelmatige toelichtingen over de werking van Erfgoedcel Mijn-Erfgoed op de gemeenteraadscommissies of gemeenteraadsvergaderingen van de gemeenten.

Resultaten en Indicatoren

- Jaarlijkse evaluatie van het communicatieplan
- 4 à 5 keer per jaar raad van bestuur + uitgebreid verslag
- Minstens 8 keer vergadering van het dagelijks bestuur + uitgebreid verslag
- Evaluatie van de samenwerking tussen beide deelwerkingen

Middelen

– Personeel:

algemeen zakelijk coördinator, coördinator erfgoed, coördinator bovenlokale cultuurwerking, projectmedewerkers, administratief medewerker

– Financiële middelen:

zie begroting

Partners

Dagelijks bestuur, raad van bestuur, stuurgroepen, externe communicatiepartner

Verband doelstellingen en de strategische visienota cultuur

Strategische doelstelling (SD) 1 beoogt om het cultureel mijnerfgoed te versterken en eventueel aan te vullen. De Erfgoedcel Mijn-Erfgoed stelt daarom, samen met de erfgoedgemeenschappen, een collectiebeleidsplan voor het mijnerfgoed op. Op basis van dat collectieplan kunnen de actoren de collectiestukken waarderen en de beschikbare middelen verdelen. Ze stellen zich daarbij de volgende vragen: welk cultureel erfgoed heeft voldoende (meer)waarde voor de samenleving; waar krijgt dit erfgoed een plek en wie garandeert de uitvoering van de functies?

Ook SD 2 wil collecties versterken, en roerend en immaterieel erfgoed verbinden, in het bijzonder het religieus erfgoed. De Erfgoedcel betreft de lokale besturen bij de zorg voor dat erfgoed.

Door samenwerking met andere domeinen en sectoren te stimuleren, valoriseert de Erfgoedcel cultureel erfgoed in de samenleving (SD 4). In de voorbije beleidsperiode ondersteunde ze, samen met de provincie Limburg, de uitbouw van een aantal lokale depots. In de nieuwe beleidsperiode streeft ze naar een regionaal depotbeleid op basis van de actuele behoeften. Ze zal daarvoor samenwerken, netwerken en de krachten bundelen met de aanwezige intergemeentelijke onroerend erfgoeddiensten (IOED's), de bij de projectvereniging aangesloten gemeenten en de provincie (SD 2).

De Erfgoedcel staat open voor iedereen en biedt allerlei mogelijkheden tot zelfontplooiing. In haar werkingsgebied zijn vele erfgoedverenigingen en vrijwilligers actief. Zij sensibiliseren mensen voor cultureel erfgoed en creëren een maatschappelijk draagvlak. De Erfgoedcel ondersteunt hen via projectsubsidies en nodigt hen uit tot samenwerking, een bovenlokale blik en/of het toepassen van innovatieve methodieken. In een aantal projecten heeft ze bijzondere aandacht voor moeilijk bereikbare / nog niet-bereikte doelgroepen, waarbij de link met de bovenlokale cultuurwerking de projecten versterkt (SD 4).

De Erfgoedcel zal ook het fijnmazige cultureel-erfgoednetwerk dat ze intussen heeft opgebouwd, verder uitbouwen en versterken. Ze betreft de stakeholders actief bij haar werking. Met het oog op een duurzame erfgoedwerking en participatie wil

ze hun kennis en vaardigheden inzetten en verder uitbouwen via begeleidingstrajecten, vormingen en expertisedeling. Via een nieuwe bovenlokale vrijwilligerspool geeft ze vrijwilligers de kans om haar eigen organisatie en erfgoedwerking dynamischer te maken (SD 1, 2 en 3).

Het cultureel mijnerfgoed en de stakeholders zijn zowel maatschappelijk als cultureel divers. Door de kennis van en de bewaaromstandigheden voor dat erfgoed te verbeteren, draagt de Erfgoedcel bij aan een gevarieerd erfgoed in Vlaanderen en Brussel. Ze wil ook het maatschappelijk draagvlak vergroten voor dit (in Vlaanderen) minder gekende erfgoed (SD 1).

In alle doelstellingen en in alle aspecten van de cultureel-erfgoedwerking besteedt de Erfgoedcel aandacht aan digitale technologie als aanjager voor innovatie. Ze wil meer digitale kennis en competenties verwerven via organisaties zoals meemoo/project CEST. Ze gebruikt die voor het eigen archief en stelt ze ten dienste van het lokale cultureel-erfgoedveld. De Erfgoedcel blijft ook inventarisatie- en registratietrajecten valoriseren door het cultureel erfgoed duurzaam en publieksvriendelijk te ontsluiten via Erfgoedplus. Ze ontwikkelt een digitale strategie om de kennis van het cultureel mijnerfgoed te verankeren en breed te delen.

Met SD 5 gaat ze voor een doordacht en transparant financieel en zakelijk beleid. Ze moet daarbij goed afstemmen met de bovenlokale cultuurwerking in de projectvereniging. De Erfgoedcel plant ook tijd en ruimte om de vaardigheden van haar personeel en vrijwilligers te ontwikkelen en door te geven. Ze blijft inzetten op een sterke en kwalitatieve dienstverlening om de erfgoedactoren verder te professionaliseren. Daarvoor gebruikt ze de Vlaamse en gemeentelijke middelen op een verantwoorde manier en zoekt ze bijkomende financiering.

PERSONEEL

**& ZAKELIJKE
WERKING**

Toelichting bij de huidige en gewenste personeelssituatie

Huidige personeelssituatie

In de beleidsperiode 2015-2020 stelt de projectvereniging Mijnstreek / Erfgoedcel Mijn-Erfgoed twee voltijdse coördinatoren (op A-niveau) en een halftijdse administratieve kracht (op C-niveau) tewerk. Ze werken al sinds 2011 en 2012 bij de projectvereniging. De zakelijk en beleidscoördinator is het aanspreekpunt voor het beleid, behandelt zakelijke en personeelsaangelegenheden, staat in voor de algemene communicatie en volgt een beperkt aantal projecten op. De inhoudelijk coördinator is de expert in mijn erfgoed, bepaalt de inhoudelijke lijn van de Erfgoedcel, is het aanspreekpunt voor de diverse projecten, volgt projecten van het ondersteuningsbeleid mee op, ondersteunt het beleidsmatige luik en organiseert elk jaar o.a. de Erfgoeddag in de hele mijnstreek. De administratieve kracht zorgt voor de boekhouding en facturatie, de updates van de website en Facebook-pagina, de afhandeling van de project- en restauratiesubsidies, en de uitleendiensten.

Het beperkte personeelsverloop binnen de organisatie verzekert de continuïteit van de werking en laat toe om steeds meer expertise te verwerven.

Gewenste personeelssituatie

Op 1 oktober 2019 diende de projectvereniging Midden-Limburg een dossier in binnen het decreet bovenlokale cultuurwerking. Nadat het dossier in december 2019 was goedgekeurd, stelde de raad van bestuur een nieuw organogram voor.

Dat organogram voorziet in een halftijdse algemene zakelijke aansturing voor beide deelwerkingen, alsook een administratief medewerker die beide deelwerkingen ondersteunt. De opdracht van de huidige administratief medewerker is opgetrokken van 50% naar 70%. Inhoudelijk is haar opdracht gelijkwaardig, alleen voert ze die voor beide deelwerkingen uit. De algemeen zakelijk coördinator volgt de zakelijke aspecten van beide deelwerkingen op en is het aanspreekpunt voor de diverse bestuursleden. De algemeen coördinator roept de bestuursorganen samen en maakt de agenda op.

Elk van de deelwerkingen wordt door een (beleids)coördinator aangestuurd. Die coördinator bepaalt de visie van elke deelwerking en stuurt de medewerkers aan. Bij de cultureel-erfgoedwerking gaat het om een projectmedewerker en een consulent erfgoedzorg.

De personeelskost van de cultureel-erfgoedwerking betreft:

0,25 VTE algemene zakelijke aansturing (A)

0,35 VTE administratieve ondersteuning (C)

1 VTE coördinator Erfgoedcel (A)

1 VTE projectmedewerker (B)

1 VTE consulent erfgoedzorg (B)

Dat brengt het totale personeelsbestand van de Erfgoedcel Mijn-Erfgoed op 3,6 VTE.

De overige 0,25 VTE algemene zakelijke coördinatie en 0,35 VTE administratieve ondersteuning wordt financieel gedragen door de bovenlokale cultuurwerking.

Het personeelsbestand van de Erfgoedcel breidt dus uit. Dat is nodig door de grotere schaal van de projectvereniging met de bijkomende deelwerking, en om de ambities waar te maken. De Erfgoedcel zet de volgende beleidsperiode meer in op personele kracht om de erfgoedgemeenschappen en de roerende en immateriële erfgoedcollecties van de streek duurzaam te ontsluiten. Ze zal dus minder op projectwerking focussen.

De voormalig zakelijk en beleidscoördinator neemt halftijds de algemene zakelijke coördinatie voor haar rekening en neemt daarnaast halftijds de rol op van coördinator bovenlokale cultuurwerking. (zie organogram) Zo is de wisselwerking tussen beide deelwerkingen verzekerd. De coördinator erfgoed zet inhoudelijk én beleidsmatig de koers van de cel uit. Deze wordt bijgestaan door een projectmedewerker, die de ambities van de organisatie mee helpt realiseren, de Erfgoeddag uitrolt, bijdraagt aan de mijn erfgoed-community, de vrijwilligerspool aanstuurt en het ondersteuningsbeleid opvolgt. Ook vergroot de Erfgoedcel de expertise over behoud en beheer door een persoon aan te werven met een uitgesproken kennis van (digitale) erfgoedzorg. Zijn/haar vuurdoop start al in 2020 met het grote digitaliseringsproject van de plannen van het Mijnmuseum.

Zakelijke werking

Algemeen

De Erfgoedcel Mijn-Erfgoed wordt aangestuurd, opgevolgd en geëvalueerd door de raad van bestuur, de stuurgroep en het dagelijks bestuur van projectvereniging Midden-Limburg.

Raad van bestuur

Projectvereniging Midden-Limburg heeft één raad van bestuur voor beide deelwerkingen (cultureel-erfgoedcel en bovenlokale cultuurwerking) en bestaat uit zeven stemgerechtigde schepenen van cultuur, zeven gemeenteraadsleden en zeven betrokken ambtenaren. Die laatste twee hebben enkel een adviserende rol.

De coördinatoren van beide deelwerkingen zeten als adviserend lid in de raad van bestuur.

Leopoldsburg neemt enkel deel aan de bovenlokale cultuurwerking en heeft enkel een adviserende of beslissingsbevoegdheid wanneer het die werking betreft.

De raad van bestuur is uitsluitend bevoegd voor beslissingen die kaderen binnen het doel van de vereniging, zoals omschreven in de statuten. Ze vergadert minstens vier keer per jaar.

Dagelijks bestuur

Samenstelling dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter, ondervoorzitter en secretaris van de projectvereniging, alsook twee betrokken ambtenaren (die om de twee jaar wisselen). Bij de samenstelling van het dagelijks bestuur probeert men zoveel mogelijk gemeenten/stemmen te vertegenwoordigen. Gedurende een beleidsperiode (telkens zes jaar) zetelt elke betrokken ambtenaar gedurende minstens één jaar in het dagelijks bestuur.

Werking dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur vergadert minstens acht keer per jaar met de algemeen zakelijk coördinator en de coördinatoren van beide deelwerkingen.

Het dagelijks bestuur beschikt over volgende bevoegdheden:

Financiën

Binnen de door de raad van bestuur goedgekeurde projectbudgetten (zie actieplan of verslagen van vergaderingen), voor bedragen tussen € 1.000 en € 7.500, bepaalt het dagelijks bestuur samen met de coördinatoren de gunningsprocedure en beslist het aan wie de opdracht wordt toegewezen;

Het dagelijks bestuur keurt begrotingswijzigingen tot € 1.500 goed en deelt ze mee aan de raad van bestuur;

Op basis van het advies van de externe jury beslist het dagelijks bestuur over project- en restauratiesubsidies.

Opvolging en advies inzake personeelszaken en juridische zaken (neerleggen statuten e.d.).

Vorbereiding agenda raad van bestuur.

Stuurgroep

De projectvereniging beschikt over een stuurgroep per deelwerking. Die stuurgroepen zijn samengesteld uit ambtenaren van de betrokken gemeenten.

De stuurgroep voor de Erfgoedcel wordt voorgezeten door de coördinator Erfgoed en heeft een beleidsvoorbereidende en adviserende functie.

Financieel beheer

De boekhouding wordt gevoerd overeenkomstig de wetgeving op de boekhouding van ondernemingen en de richtlijnen van de Vlaamse administratie voor boekhoudkundige verrichtingen.

De twee deelwerkingen hebben elk een aparte boekhouding en bankrekening. De voorzitter en secretaris hebben als bestuurders volmacht op beide bankrekeningen van de projectvereniging. Betalingen hoger dan € 2.500 worden digitaal ondertekend door de algemeen zakelijk coördinator en de secretaris van de projectvereniging.

Uiterlijk op 31 maart van ieder werkingsjaar keurt de raad van bestuur het inhoudelijke en financiële jaarverslag van het voorbije jaar goed. Het jaarverslag wordt vervolgens ingediend bij de Vlaamse overheid.

Uiterlijk op 30 november keurt de raad van bestuur het inhoudelijke actieplan en de begroting voor het komende werkingsjaar goed.

Personeelsbeleid

Zoals bepaald in het decreet houdende de intergemeentelijke samenwerking is de raad van bestuur bevoegd voor het personeelsbeleid.

De algemeen zakelijk coördinator en een ambtenaar die in het dagelijks bestuur zetelt, volgen het personeelsbeleid op en voeren de functioneringsgesprekken.

De werknemers van de projectvereniging hebben dezelfde arbeidsvoorwaarden en hetzelfde arbeidsreglement als het personeel van de stad Genk.

Organisatiestructuur

Algemeen

De projectvereniging Midden-Limburg, met As, Beringen, Genk, Heusden-Zolder, Houthalen-Helchteren, Leopoldsburg en Maasmechelen, is het resultaat van een fusie van de projectverenigingen Mijnsreek (°2007) en CultuurCentraal (°2017). Ze telt twee deelwerkingen: een bovenlokale cultuurwerking en een cultureel-erfgoedwerking.

De bovenlokale cultuurwerking schrijft zich in het decreet bovenlokale cultuurwerking in en start haar werking in 2020. Ze bouwt voort op de expertise van de projectvereniging CultuurCentraal, die een intergemeentelijke samenwerking rond cultuurcommunicatie en -participatie tot stand bracht tussen Leopoldsburg, Beringen, Houthalen-Helchteren en Zonhoven. Zonhoven trad niet toe tot de nieuwe projectvereniging.

De Erfgoedcel Mijnerfgoed heeft veertien jaar ervaring in het domein en voert een intergemeentelijk cultureel-erfgoedbeleid uit voor de zes voormalige mijngemeenten As, Beringen, Genk, Heusden-Zolder, Houthalen-Helchteren en Maasmechelen. Leopoldsburg neemt niet deel aan deze werking.

Aansturing

Beide deelwerkingen worden aangestuurd door een raad van bestuur en een dagelijks bestuur. De raad van bestuur bestaat uit een stemgerechtigd en een raadgevend lid per gemeente. Per gemeente sluit er ook een ambtenaar aan, met raadgevende stem. Verder nemen de coördinatoren van beide deelwerkingen (inclusief de algemeen zakelijk coördinator) deel aan de raad van bestuur. De bestuursleden komen minstens vier keer per jaar samen, telkens in een andere gemeente. Ze kiezen de voorzitter, ondervoorzitter en secretaris uit de stemgerechtigde leden. Die drie vormen het dagelijks bestuur en vergaderen maandelijks met de coördinatoren en twee ambtenaren die om de twee jaar wisselen. Zo worden de gemeenten zo goed mogelijk vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur.

De vergaderingen van de bestuursorganen hebben een duidelijke agenda, waarin de agendapunten voor de deelwerkingen gescheiden worden. Zo is de gemeente Leopoldsburg niet bevoegd voor de Erfgoedcel en verlaten haar vertegenwoordigers de vergadering wanneer die werking wordt besproken. De bevoegdheden van de bestuursorganen worden beschreven in het huishoudelijk reglement van de projectvereniging Midden-Limburg.

De raad van bestuur stuurt beide deelwerkingen aan. Voor het personeel van de projectvereniging Midden-Limburg geldt de rechtspositieregeling van de stad Genk. De raad van bestuur heeft ook een nota goedgekeurd waarin de aanvullende richtlijnen voor het personeel beschreven worden.

Adviserend overleg

De deelwerkingen hebben hun eigen adviserend ambtelijk overlegplatform. Voor de Erfgoedcel is er een stuurgroep met de ambtenaren van de zes mijngemeenten. Ook de coördinatoren van IOED Kempen en Maasland en IOED Lage Kempen sluiten aan. De stuurgroep vergadert minstens vier keer per jaar, zo'n twee weken voor de raad van bestuur. Ze bereidt de agenda voor de raad voor en spreekt inhoudelijke items grondig door.

Om een mijnerfgoed-community te creëren, brengt de Erfgoedcel gevestigde waarden, vrijwilligers en enthousiaste nieuwelingen samen in een platform voor vormingen, expertise-uitwisseling en visiebepaling. Dat platform bouwt verder op het bestaande netwerk. Voorts is de erfgoedcoördinator redactielid bij de Maaslandse Monografieën.

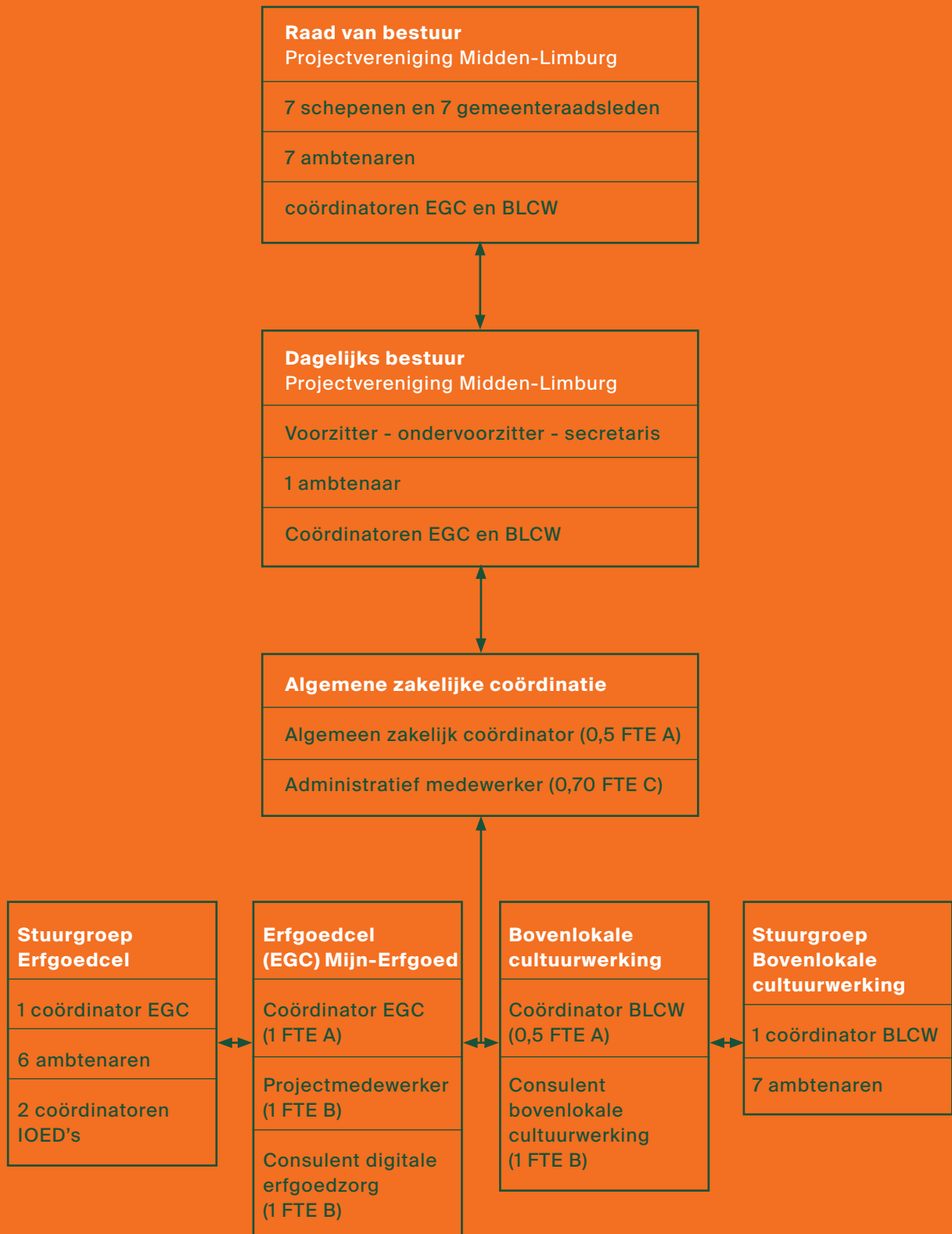
De zakelijk coördinator van de Erfgoedcel Mijnerfgoed is lid van de pool van experts binnen het Cultureel-erfgoeddecreet. De Erfgoedcel Mijnerfgoed is ook lid van het Limburgse cultuurnetwerk, dat professionele organisaties, kunstenaars, vrijwilligersorganisaties en amateur-kunstenaars samenbrengt. Het verschaft inzicht in de behoeften van elk van die spelers en schept kansen voor expertise-uitwisseling.

De Erfgoedcel wisselt twee keer per jaar expertise uit met Erfgoed Haspengouw. Dat overleg staat los van projectgebonden overleg. De zakelijk coördinator zetelt ook twee keer per jaar als jurylid in hun commissie die de project- en restauratiesubsidies beoordeelt.

huidig organogram

toekomstig organogram

Beschikbare infrastructuur

Sinds haar opstart in 2007 heeft de Erfgoedcel Mijn-Erfgoed de voormalige mijnsite van Winterslag, C-mine, als uitvalsbasis. Die site is de voorbije tien jaar uitgegroeid tot een creatieve hub, waar samenwerking en synergie centraal staan. In het verleden heeft de Erfgoedcel daardoor succesvol samengewerkt met C-mine-partners zoals de LUCA School of Arts, Euroscop, C-mine Crib en C-mine Cultuurcentrum. Vanaf 1 april 2020 zetelt ook de bovenlokale cultuurwerking van projectvereniging Midden-Limburg in het kantoor van de Erfgoedcel.

Het kantoor van de Erfgoedcel ligt centraal in de mijnstreek, met in het oosten As en Maasmechelen, en in het westen Beringen, Heusden-Zolder en Houthalen-Helchteren. Vanuit die locatie kan ze haar dienstverlenende rol dus optimaal waarmaken.

De werk- en vergaderfaciliteiten op kantoor zijn aangepast aan de behoeften van de medewerkers. Dankzij de raamovereenkomsten van de stad Genk voor o.a. de leasing van de printer en de aankoop van bureaustoelen wordt de Erfgoedcel voordelig voorzien van die kantoorbenodigdheden. Sinds 2019 is Erfgoedcel Mijn-Erfgoed ook een van de tien uitleenpunten van de Vlaamse overheid. Dat verloopt vlot vanuit de huidige locatie, enkel het in- en uitladen van de uitgebreide fotografieset vereist een zekere behendigheid.

Verder maakt de Erfgoedcel regelmatig kosteloos gebruik van vergaderfaciliteiten in de gemeenten binnen haar samenwerkingsverband. Ze kan rekenen op logistieke ondersteuning van de gemeenten voor transport, de op- en afbouw van tentoonstellingen en tijdelijke stockageruimte. De gemeenten stellen ook ruimtes in culturele centra, gemeentehuizen en bibliotheken gratis ter beschikking voor tentoonstellingen, events, netwerkmomenten of vormingen. Voor de digitale opslag en ontsluiting van de mondelinge bronnen kan de Erfgoedcel rekenen op de logistieke en personele inzet van een Genkse bibliotheekmedewerker.

Beleid rond digitalisering

Erfgoedcel Mijn-Erfgoed leidt haar actoren sinds 2009 naar Erfgoedplus voor de registratie van hun roerend erfgoed. De Erfgoedcel heeft de voorbije jaren financiële en inhoudelijke ondersteuning gegeven aan diverse digitaliseringsprojecten van regionaal erfgoed. Zo was er de grote digitaliseringsactie van het fotoarchief van Stichting Erfgoed Eindhoven (Maasmechelen) waarbij ze ongeveer 25.000 beelden extern liet digitaliseren, de digitalisering van het woonwagenbewonerserfgoed, en het Legaat Jos Tysmans (Houthalen-Helchteren). De beelden worden ontsloten via Erfgoedplus. De Erfgoedcel heeft ook heemkring Heidebloemke en het Emile Van Dorenmuseum ondersteund bij de opstart van de beeldbank www.geheugenvangenk.be. De opdrachten gebeuren steeds volgens de richtlijnen Preservation Imaging Metamorfoze (zie www.metamorfoze.nl/digitalisering) en de standaarden van CEST (www.projectcest.be).

De komende beleidsperiode leidt de Erfgoedcel, in overleg met Werkplaats Immaterieel Erfgoed (WIE), haar actoren met immaterieel-erfgoedpraktijken naar www.immaterieelerfgoed.be. Ze wil zo een optimale digitale uitwisseling faciliteren en cases uit de regio belichten.

De Erfgoedcel beschikt ook over een eigen digital-born-collectie van mondelinge bronnen, die ze in een interne Access-databank beheert. Fragmenten hiervan ontsluit ze via Erfgoedplus.be en YouTube. Sinds 2015 draagt de Erfgoedcel de bronnen jaarlijks over aan de bibliotheekcatalogus van Genk, voor een duurzame opslag en ontsluiting. Een bron raadplegen kan met de toestemming van de Erfgoedcel en enkel voor educatieve en wetenschappelijke doeleinden.

De collectie mondelinge bronnen en de documentaires die in opdracht van de Erfgoedcel zijn

gemaakt, worden opgenomen in het 'digital ingest'-project van VIAA, nu meemoo. Dat streeft ernaar om de collectie duurzaam op te slaan, en zichtbaar en doorzoekbaar te maken voor het Vlaamse cultureel-erfgoedveld. Samen met het VIAA liet de Erfgoedcel eerder al beeldmateriaal ontsluiten van o.a. DVD De Mijnen via Het Archief voor Onderwijs, en koppelde ze het historisch en actueel digitaal beeldmateriaal aan haar lesmap voor secundair onderwijs 'De Limburgse Mijnstreek: verleden, heden, toekomst'.

Meemoo is ook partner in het digitale pilootproject 'Limburg onder en boven: digitalisering van het plannenarchief van het Mijnmuseum in Beringen'. Op 1 juni 2019 heeft de Erfgoedcel, samen met Mijnmuseum Beringen en het Provinciaal Centrum voor Cultureel Erfgoed, een subsidiedossier ingediend binnen de oproep 'Inhaalbeweging digitale collectie-registratie' en dit m.b.t. de waardering, digitalisering en ontsluiting van plannen die sinds de jaren 1990 bewaard worden in de archieven op de zolder van het Mijnmuseum. Ze tonen o.a. de tuinvijken, de historische en sociale gebouwen en industriële sites van de verschillende mijnzetels. Hoewel ze bewaard worden in aangepaste kasten, is de ruimte zelf minder geschikt voor een kwalitatieve bewaring. De Erfgoedcel wil de digitale versies van de plannen ontsluiten via de GIS-systemen van de mijn gemeenten en de provincie.

Voor dit ambitieuze project doet de Erfgoedcel ook een beroep op belangrijke partners als VAI, ETWIE, Stebo, Vrienden van het Mijnstreekmuseum, GIS Limburg en de databankspecialisten van de Vlaamse Overheid, die elk hun eigen expertise hebben. Meemoo en VAI helpen bv. bij de opmaak van het bestek voor de digitaliseringsfirma en bepalen van de digitaliseringscriteria. Het project loopt in 2020 en 2021.

In april 2020 komt er een consultant digitale erfgoedzorg in dienst bij de Erfgoedcel. Die zal o.a. de twee genoemde projecten opvolgen. Gezien de omvang ervan kan dit tweede project uitgroeien tot een voorbeeld voor toekomstige projecten in Vlaanderen. De Erfgoedcel kan de opgedane expertise ook gebruiken om het Limburgse werkveld praktisch (vorming, samenstelling draaiboek ...) en financieel te ondersteunen in nieuwe projecten.

Vrijwilligersbeleid

In de voorbije beleidsperiodes koos de Erfgoedcel Mijn-Erfgoed er uitdrukkelijk voor om het vrijwilligersveld in Midden-Limburg te versterken. Dat veld bestond uit een uitgebreid netwerk van verenigingen, die de Erfgoedcel dankzij haar laagdrempelige ondersteuningsbeleid leerde kennen en waarvan ze de behoeften in kaart bracht.

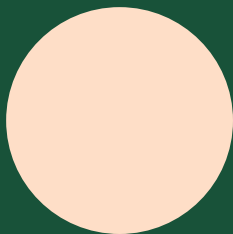
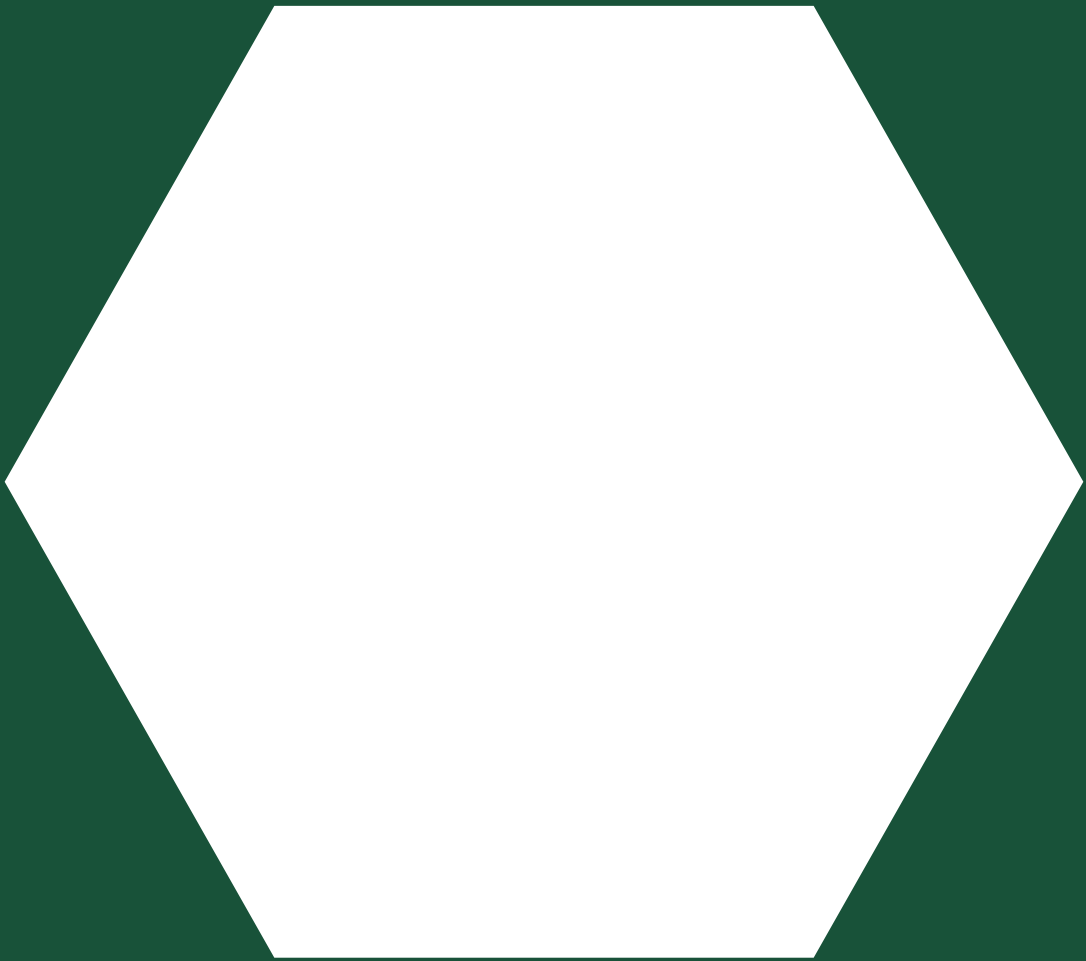
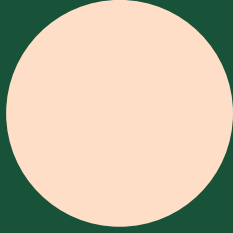
Voor eigen events of projecten deed de Erfgoedcel ad hoc een beroep op vrijwilligers. Bijvoorbeeld in het kader van haar E314-event (2019) of voor afgebakende opdrachten bij de Erfgoedcel, zoals de inventarisatie van het Ford-archief (2016). Ze stelde dan telkens een vrijwilligersovereenkomst op waarin ze de opdracht en randvoorwaarden (werktijden, verloning ...) duidelijk omschreef. Ze vergoedde de vrijwilligers en hield daarbij rekening met de maximale dagelijkse vrijwilligersvergoeding.

Na de voorbije fase van verkenning van de (boven)lokale behoeften en netwerking is de Erfgoedcel Mijn-Erfgoed klaar om een eigen vrijwilligerswerking uit te bouwen. Ze wil zo een antwoord bieden op twee bovenlokale speerpunten in haar werking: de erfgoedzorgbehoeften van het mijn-erfgoed aanpakken en de educatieve pakketten over erfgoed verder in de markt zetten. De Erfgoedcel zal daartoe een open oproep voor registrators en erfgoed-educatoren lanceren via haar eigen kanalen en die van haar partners met een duidelijk beschrijving van de twee profielen. De vrijwillige erfgoed-educatoren zullen in eerste instantie met de bestaande educatieve pakketten werken.

De Erfgoedcel beheert geen eigen collectie, noch is haar kantoorruimte geschikt om klassen te ontvangen. De vrijwilligers zullen daarom aan de slag gaan op de plekken waar collecties bewaard worden of in de scholen van de streek.

De Erfgoedcel zorgt voor een duidelijk afsprakenkader, inclusief overeenkomst en vrijwilligersverzekering. Op de werkplaats voorziet ze in een PC/laptop en een toegang tot ADLIB/Erfgoed-plus. Aan de educatoren wordt afhankelijk van de behoeften (educatief) materiaal bezorgd.

Colofon

cover voorzijde	Op bezoek bij de Putheks © Marcel Veltjen – Reuzen in Vlaanderen – afdeling Limburg
p. 6	Raad van bestuur van Projectvereniging Midden-Limburg (2019) © Tony van Galen
p. 8	Vrijwilligers van vzw Vrienden van het Mijnstreekmuseum © Erfgoedcel Mijn-Erfgoed
p. 11	Bijeenkomst planningsteam © Erfgoedcel Mijn-Erfgoed
p. 17	Bijeenkomst planningsteam © Erfgoedcel Mijn-Erfgoed
p. 19	Peerdskeutele Pier, Eisden (Maasmechelen) © Ludo Coenen
p. 20-21	RIZIV-archieff mijnsite Beringen © Jonathan Vaes
p. 22	Euregionale uitwisseling i.h.k.v. Het Jaar van de Mijnen (2015) © Fabian de Kloe
p. 28	Workshop liturgisch vaatwerk reinigen © Erfgoedcel Mijn-Erfgoed
p. 34	Educatieve workshop E314 met Villa Basta © Next Issue (nu: Kapitan)
p. 40	Theatervoorstelling "Sinds het begin der tijden" (2017), in CC Maasmechelen door jongeren met migratieachtergrond © vzw Thebe
p. 46	Workshop "Erfgoed, wat zit erin voor uw vereniging?" © Julien Maebe
p. 52	Koningschieten in As © Erfgoedcel Mijn-Erfgoed
p. 56	Schepenen van cultuur en erfgoed van de 6 mijngemeenten (2019) © Tony van Galen
p. 63	Uitleendienst Vlaamse Overheid © Eddy Daniels
cover achterzijde	RIZIV-archieff mijnsite Beringen © Jonathan Vaes

MIJN
ERF
GOED

 Vlaanderen
verbeelding werkt

 gemeente As

beringen

IEDEEN
GENKT
GENK

 heusden
zolder

 Houthalen-Vilvoorden

 HAASBEHELEN